

TAU

list franjevacke mladeži

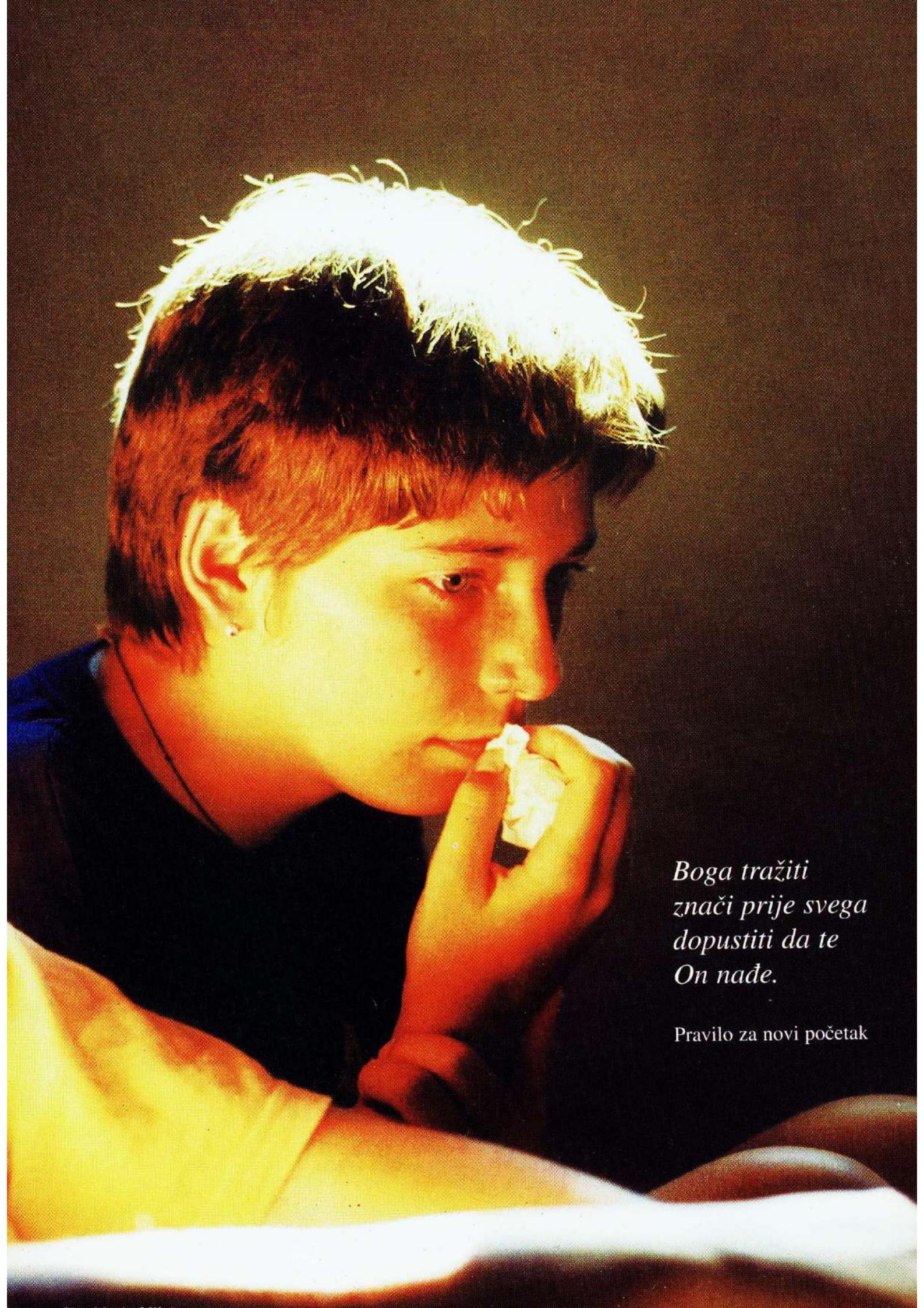
PAPA PONOVNO
U HRVATSKOJ

HOD '98.

INTERVJU:
JELENA VUKOVIĆ

BROJ 4 GODINA VI. RUJAN 1998. CIJENA 6 KN

TEMA BROJA: SVJEDOČENJE

*Boga tražiti
znači prije svega
dopustiti da te
On nađe.*

Pravilo za novi početak

SADRŽAJ

Uvodna riječ

BUREK

Dugo nisam pisao. No, dobro. Čitajući uvodnik od prošlog broja primjetio sam da su se moja "proročanstva" polovično ispunila. Predviđanje da će Svjetsko nogometno prvenstvo biti glavna tema u društvu ovog ljeta se više nego ostvarilo. Ali, što se tiče drugog dijela proročanstva u svezi glede čitanja ovih mojih uvodnika, tu sam se izgleda prevario. Neki od vas, izgleda Tau čitaju od samog početka. Vama koji svoje nježne očice, svih boja i dezena, počinjete umarati već od ove treće stranice, odajem priznanje za izdržljivost. Iako moram priznati da mi kvarite planove. S obzirom da sam bio uvjeren da ove riječi uvodne nitko ne čita planirao sam na ova 0,0004 metra kvadratna pisati o kojekakvim glupostima. Sad mi je nekako neugodno kad znam da ovo čitate.

Pretpostavimo samo na trenutak da vi ovo ne čitate. Gle, sada kada mogu slobodno pisati nemam više prostora. Vi najuporniji koji ste došli do kraja, jamačno se negdje u dubini svoga Japitate čemu ovaj naslov.

Do čitanja.

Dario Brigić

4 Aktualno

Papa ponovno u Hrvatskoj

6 Tema broja

Svjedočenje

10 Svjedoci vremena

Alojzije Stepinac

12 Reportaža

VI. franjevački hod

16 Vijesti o Frami

20 Foto-reportaža

Pazi da se ne prenagliš

22 Mladi o...

Svjedočiti životom

24 Intervju

Jelena Vuković

27 Humor

28 Osvrti

30 Anketa

O zajedništvu

32 Frama u akciji

Zeleni plamen

33 Poezija

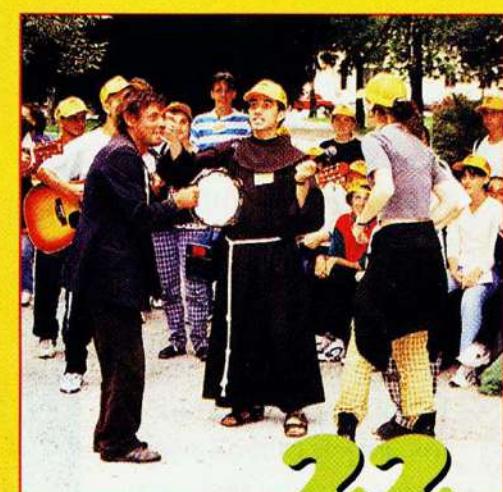
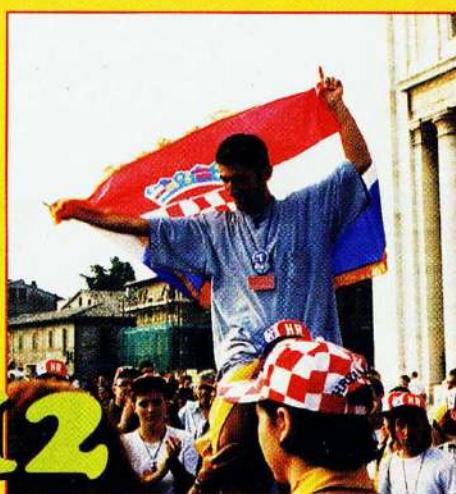
34 Riječ psihologa

Kako bolje učiti

36 Živi svijet oko nas

Šumski požari

38 Jeste li znali...

TAU - LIST FRANJEVAČKE MLADEŽI

List izdaje: Nacionalna središnjica Franjevačke mladeži

List uređuje: Novinska agencija FRAME

Glavni i odgovorni urednik: Dario Brigić

Zamjenik glavnog urednika: Igor Kanižaj, Grafički urednik: Ivan Jengić, Urednik fotografije: Mario Miloš

Suradnici: Ana Kršinić, fra Leonardo Kovačević, Gorana Bukša, Ivana Hanaček, Ivana Belušić, Lidija Mile, Danijel Maljur, Marina Damjanović, Zorana Perinčić, Davor Mavrić, Goran Friedrich, Marija Magdić, Mirjana Tirić, Marija Nadilo, Magdalena Katić, Renata Curić, Siniša Pucić, Nina Pavlović, Andreja Križanić, Dragica Jengić, fra Darko Tepert, Alenka Golubić, Marija Kilić, Ilijana Mandić, Fabijan Kale, Ivana Stiperski, Helena Salopek, Ivan Uremović, Danko Ivošević, Renato Matić

Lektor: fra Krinoslav Kocijan, Unos teksta: Marija Magdić

Adresa uredništva: Kaptol 9, 10 000 Zagreb, Hrvatska, Tel./fax: 01/481-48-24, E-mail: frama.centar@ofm.hr

Broj ţiro računa: 30105-678-106622

Broj deviznog ţiro računa (kod Privredne banke Zagreb d.d.): 70310VAL-5782800-558443 (za Udrugu Franjevački pokret)

Preplata: Godišnja preplata za 5 brojeva za Hrvatsku iznosi 30 Kn, za B i H 8,75 DM (30 Kn), za inozemstvo 12,5 DM

Rukopisi i fotografije vraćaju se u dogovoru s uredništvom.

Priprema i tisk: Offset - Markulin / Lukavec

ČETIRI GODINE POSLJE

Piše: Dario Brigić

"U ovom trenutku, kad se ponovno vraćam u Vatikan, sa sobom, kao uspomenu, nosim vaša lica, vaše oči u kojima sam čitao žarku želju da se sadašnjica popravi i da budućnost procvjeta. Svima, posebno mlađeži, još jednom dovikujem: budite hrabri!"

Kao što su vaši predi imali snage izdržati sve teškoće utječući se bogatstvu vjere, tako i vi, kršćani Zagreba i Hrvatske, znajte uvijek naći u Kristovoj riječi svjetlost i snagu za gradenje vaše budućnosti."

Tim riječima papa Ivan Pavao II. obratio se hrvatskom narodu u svom oproštajnom govoru u zagrebačkoj zračnoj luci 11. rujna 1994., na koncu svog prvog posjeta Hrvatskoj. Hrvatskoj koja je tada još uvijek bila okovana ratnim strahotama i koja je sve svoje želje i nade

Budite hrabri reći ne svijetu koji nudi životnu utrku u kojoj ima tako malo mjesta za Boga, koji vjeru svodi na periodičnu naviku. Slava Ocu i Sinu i Duhu Svetomu. To licemjerno govore nam usta dok srce svakodnevno na pijedestal stavlja nešto sasvim drugo. Hedonizam, materijalizam i konzumizam je trojstvo koje danas u našim očima ima veću vrijednost.

stapala u dvije riječi: sloboda i mir. U tim trenucima, kad se hrvatski narod borio za svoju opstojnost, katoličanstvo je bilo usko povezano s hrvatstvom, do te mjere da se smatralo sastavnim dijelom našeg nacionalnog identiteta. Nacionalni naboј je tada bio na vrhuncu, a s njime je bilo izraženo i naše katoličanstvo, koje su mnogi doživljavali ne kao vlastitu vjeru, nego kao nešto po čemu se razlikujemo od onih što su stajali s druge strane barikade.

Krunica oko vrata hrvatskih vojnika, u rukama hrvatskih majki postala je simbol ne samo naše vjere, nego i naše borbe.

Papa je došao kao prijatelj. Došao je kao onaj koji razume naše patnje, kao onaj koji će pružiti riječi utjehe i ohrabrenja. Dočekan je kao istinski Božji izaslanik, kao nositelj svjetla, plamenom kojeg želimo gorjeti. Plamen je to kojeg je komunizam uzalud pokušao ugasiti.

Bili smo kao Izrael, koji nakon robovanja izlazi na užaren i pjesak pustinje, bez sigurnosti da će igdje naći hranu i utočište, ali koji se pouzdaje u Boga i sanja o Obećanoj zemlji. Bježali smo od ideologije koja je svoj svijet gradila bez Boga, prolazili smo put natopljen krvlju, a papin dolazak doživjeli smo kao znak da je Bog s nama. Bili smo kao Izrael. Četiri godine kasnije, kao i Izrael, počeli smo graditi svoje zlatne tele.

Kao da smo zaboravili na onaj papin uzvik: "Budite hrabri!" Ili smo ga zaboravili ili krivo

ponovno

protumačili. To "Budite hrabri", nije se odnosilo samo na trenutke kad smo znali da nas netko gleda preko nišana, kad su granate padale po našim domovima i kada nismo znali što je s našim najbližima. Bog je tada bio na svačijim usnama.

Barikada više nema, vojni zrakoplovi više ne nadlijeću naše gradove, a ni Božje ime nije više tako "popularno". Sada živimo u vremenu kad nemamo vremena. Danas sve svoje želje i nade stapamo u dvije riječi: imati i uživati. Rastapamo se od miline kada preko usana prevalimo onu slatku riječ: Ja.

Odzvanjaju li još u ičijim ušima one papine riječi: "Budite hrabri!"? Budite hrabri reći ne svijetu koji nudi životnu utrku u kojoj ima tako malo mesta za Boga, koji vjeru svodi na periodičnu naviku. Slava Ocu i Sinu i Duhu Svetomu. To licemjerno govore nam usta dok srce svakodnevno na pijedestal stavlja nešto sasvim drugo. Hedonizam, materijalizam i konzumizam je trojstvo koje danas u našim očima ima veću vrijednost.

Ostalo je zgarište od onog plamena našeg nacionaliziranog katoličanstva kad smo, pribadajući ga uz šahovnicu, Boga nosili kao značku. Danas ostaje na svakome od nas da se upita koliko mesta ostavlja za Boga u svome srcu. Nosi li u sebi iskru vjere življene svakodnevno, jer jedino te iskre mogu upaliti plamen žive Crkve u našem narodu. Ima li ih dovoljno?

Četiri godine poslije. Papa dolazi ponovno.

PROGRAM PAPINA BORAVKA U HRVATSKOJ

Petak, 2. listopada

- 17.30 dolazak u zagrebačku Žračnu luku
ceremonija dočeka
odlazak papamobilom
na Kaptol
19.00 govor okupljenom na
du, mladima, na
Kaptolu
mlitva na grobu kardi-
nala Stepinca u katedrali
večera u
Nadbiskupskom dvoru
odlazak u Nunciaturu

Subota, 3. listopada

- 9.45 svečano euharistijsko slavlje na
Mariji Bistrici s proglašenjem blažen-
im kardinala Stepinca
17.15 susret s Predsjednikom i diplomatinima
na Pantovčaku
18.30 susret s predstavnicima kulture u
Nunciaturi

Nedjelja, 4. listopada

- 8.45 polazak za Split iz zagrebačke
Žračne luke
10.45 svečano euharistijsko slavlje na
Žnjanu
13.45 pohod katedrali sv. Duje u
središtu Splita
objed u Nadbiskupskoj
palaci i susret s hrvatskim
biskupima
17.30 susret s vjeroučiteljima i
predstavnicima crkvenih
pokreta u Solinu
18.30 prolazak papamobilom kroz
Kaštel
oproštajna ceremonija u
splitskoj Žračnoj luci
19.30 poljetanje za Rim

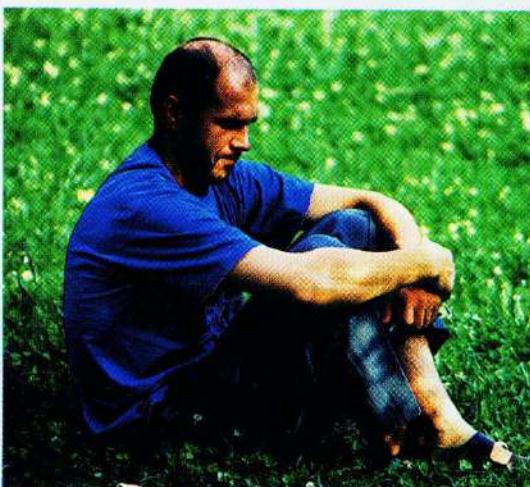
PUSTINJA - PRIPREMA ZA SVJEDOČENJE

Piše: Ana Kršinić

*Svakome je potrebno malo pustinje.
(Erhart Kästner)*

Čovjek, kao biće stvoreno na sliku Božju (usp. Post 1,27) osoba je kojoj je Bog na neizrecivo prijateljski način prisutan. Kao takav čovjek u sebi nosi duboko pohranjenu čežnju za takvim Prijateljem. Odatle potječe njegovo traženje, koje danas na najrazličitije načine dolazi do izražaja. Klica je pustinje, dakle, zasijana u svakom čovjeku.

Goli pustinjski prostor na prvi pogled ne očituje preveliku povezanost ili prisutnost Boga, kao što to npr. čini jedna šuma u proljeće, koja odiše najrazličitijim oblicima života te u njima izgleda da se Boga može udahnuti punim plućima. S druge nam pak strane Biblia, a i mnogi spisi

različitih religija svjedoče o dubokoj povezanosti i nekoj vrsti usmjerenoći, ljudi koji su na ovaj ili onaj način otvoreni Bogu, na pustinjski prostor. Zašto je to tako?

Susret s izvorom
Pojam pustinje asocijativno nas usmjerava na pjesak, veliko prostранstvo i svojevrsno ništavilo.

Život pustinje sveden je na najmanju moguću mjeru.

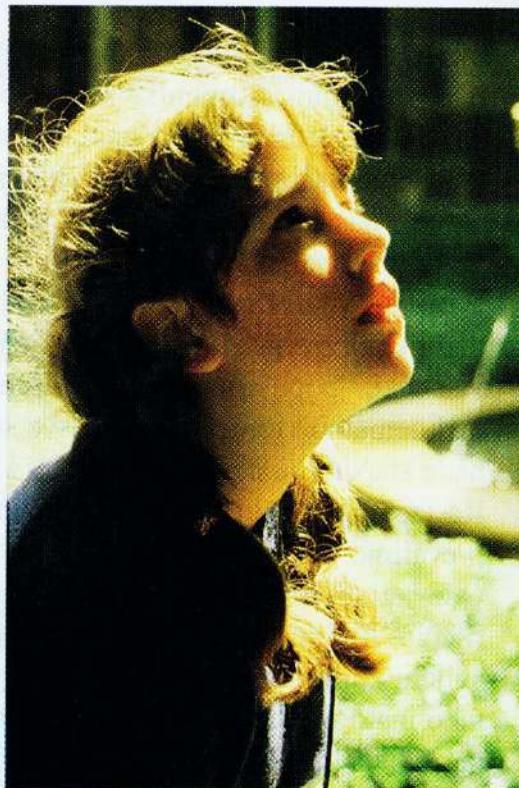
Pustinja je povezana sa samoćom i svojevrsnom

egzistencijalnom skučenošću koja je uzrokovana nemogućnošću *hvatanja* za bilo koju materijalnu stvar, ugled, odnos, posao i sl., a koja u čovjeku uglavnom uzrokuje povratak izvorima i temeljima vlastite osobe, a upravo su ti prostori oni gdje se Boga na posebno izvrstan način može susresti.

Život čovjeka u pustinji ispunjen je sviješću duboke egzistencijalne ukorijenjenosti u Bogu.

Upravo stoga pustinja u današnjem načinu komuniciranja često ljudima predstavlja prostor u koji se čovjek s vremenom na vrijeme povlači da bi se odmorio i u samoći susreo s Izvorom.

Važno je uočiti još jedan vrlo važan element dinamike pustinje, koji kod nekih ljudi izrasta u sveukupni životni stav. To je zavisnost i povjerenost Bogu. Takve ljude Biblia naziva Jahvinim siromasima (Anavim Jahveh). Ljudi su to kao Josip, Marija, Ana (Samuelova majka), proroci i druge osobe iz Starog i Novog zavjeta koje živeći na rubu svakodnevice, svjedoče svoju duboku i predanu povezanost s Bogom. Jahvin siromah je osoba koja prihvata Božju suverenost u vlastitom životu te ostaje raspoloživa za njegove zahvate. Iz takvog stava izrasta i Marijin usklik i odgovor: *Evo službenice Gospodnje...* (usp. Lk 1,38), koji nakon nje ostaje nadahnuće mnogima. Biti Jahvin siromah znači biti siromah duhom (usp. Mt 5,3). Siromaštvo u Duhu uključuje u sebi poniznost koja je ujedno i slijedeći element pustinje.

Biti ponizan prvenstveno znači realno promatrati sebe u svom odnosu prema Bogu i bližnjemu. Istinska poniznost proizlazi iz spoznaje osobne darovanosti. S tim je povezana i otvorenost prihvaćanja svih životnih situacija i osoba na koje čovjek nailazi. Pretpostavka za to prihvaćanje je stalno oslobođanje od vlastitog egoizma i svih uvjetovanosti i zakočenosti koje iz njega proizlaze. Biti ponizan nadalje znači znati i htjeti slušati. Slušati znači primijetiti drugoga u njegovoj različitosti i izaći iz svoga u njegov svijet. Ovime smo došli do idućeg vrlo važnog elementa pustinje, a to je molitva.

Ulazak u svijet Božje prisutnosti

Molitva je ulazak u svijet Božje prisutnosti. Krštenjem čovjek postaje na poseban način dionikom toga svijeta. U osobi započinje trojstveni božanski razgovor, koji postupno u čovjeku obnavlja narušenu sliku Božju. Obnova dakako ovisi i o čovjekovoj suradnji i otvorenosti. Molitva je tako razgovor u kojem su sudionici pozvani razgovarati čitavim svojim bićem, svime što oni kao osobe jesu. Ona je dar i uzdarje koji, ukoliko je čovjek otvoren, postaju stalni stav i nastojanje. Molitva je jednom riječju prijateljstvo, uključujući sve ono što prijateljstvo kao takvo u sebi sadrži. Baš zbog toga su sveci, koje se često naziva prijateljima Božjim, prvenstveno ljudi molitve. I sam je Sin čovječji, Bog i čovjek u svojoj zemaljskoj egzistenciji prostorima molitve pridavao posebnu važnost. To je na nemalo mesta u evanđeljima zasvjedočeno. Bog po i u molitvi mijenja čovjeka i čini ga sposobnim za život u punini značenja te riječi. Stoga je molitva duboko povezana sa svime što čovjek čini i na što je potaknut.

Sve to i još više od toga čini pustinju. Ona je stoga, da se izrazimo slikom, kao neki dom u kojem se čovjek iznutra izgrađuje, hrani i osnažuje da bi mogao što predanije sudjelovati u svakodnevnom darivanju. Ovdje smo dotaknuli točku povezanosti pustinje i svjedočenja.

Tko je svjedok

Svjedok je osoba koja je upoznata s nekim događajem ili osobom te pred drugima o dotičnim pruža određene informacije, izriče vlastite stavove i razmišljanja. Svjedok je u kršćanskom smislu onaj koji poznaje Isusa Krista i za njega prvenstveno svojim životom, a

onda i riječju, stoji pred drugim čovjekom ili zajednicom. Svjedok kršćanin svjedok je po tome što u dubini poznaje i opredjeljen je za Isusa Krista. Poznavanje i opredjeljivanje su dinamični procesi, pogotovo kad je Bog u pitanju. Za njega se nikad ne može reći da ga se do kraja poznaje jer uvijek ostaje nedokučiv, tajan i veći od nas. Zato uvijek ispočetka valja ponirati u njegovu tajnu i otvarati se njegovoj prisutnosti. Stoga je svjedočenje usmjereno na molitvu i bez nje ne može egzistirati.

Kršćanin koji se ne otvara molitvi u svom svakodnevnom kršćanstvu postaje prazan i nevjerođostojan. Kršćanstvo tako postaje samo bezlična etiketa čiji se smisao sve više dovodi u pitanje. Potrebno je dakle svoj život sve više pretvarati u stvarnost prijateljevanja sa Isusom iz Nazareta, odn. sve dublje koračati u stvarnosti koju jedan od ljudi molitve naziva najljepšom pustolovinom života. Za takav je korak potrebna odvažnost i upornost, no jedino na taj način naš kršćanski život postaje i ostaje plodan i dostojan toga imena.

NAŠE DOBA ŽEDA ZA SVJEDOČIMA

Piše: Ivo Marković

Kada sam bio dijete, imao sam uzore koje sam želio naslijedovati. Bili su to ljudi iz moga okoliša, škole, uspješni mladi ljudi. Međutim, najdojmljivija osoba koja je utjecala na izbor moga zvanja bio je moj župnik franjevac široka osmijeha kojim je iskazivao radost zbog čovjeka ispred sebe. Ne sjećam se da je u susretima znao puno govoriti, sjećam se samo da je imao posve jednostavne propovijedi koje sam rado slušao i razumio. Jednom sam poslom došao k njemu i našao ga na koru crkve gdje je spavao jer je popravljao staru kuću. Siromašni krevet slabiji od moga, gomilice sitnih stvari, uglavnom od knjiga i njegova iskrena radost susretu sa mnom usmjerili su moj život. Kasnije, kad sam ga bolje upoznao, video sam da nije bio ugledan u kleričkim krugovima, zapravo u mojoj siromašnoj župi dolazili su uglavnom svećenici bez šanse u hijerarhijskoj karijeri. Ti ljudi nisu bili autoritaci, nego ljudi s izrazitim ljudskim sentimentom. U jednom istraživanju iznenađujuće sam otkrio da se religiozne psovke manje psuju i da je protocrkveno raspoloženje manje u župama gdje su bili ti "neperspektivni" svećenici, često označeni kao grešnici. Razloge nalazim u tome što su autoritarni karijeristi često navještali moralističke normative i boga straha pokrovitelja tih normativa, a siromašni su bili bliži Bogu koji se pokazao u siromašnom Isusu, kojega su kroz svu svoju slabost svjedočili. Religiozna psovka često je oslobođilački prosvjed iz ropske podsvijesti i tužni uzdah za Bogom koji spašava i ljubi čovjeka.

Svjedočenje je vjerodostojno djelovanje Riječ **svjedok** u hrvatskom jeziku etimološki (po postanku riječi) označava s jedne strane očevica koji je nešto vidio, a

s druge čovjeka čija je vjerodostojnost svima poznata (vem=znati). Svjedok na sudu je očevi-dac, ali govornik koji govoriti, propovjednik koji naviješta, uvjerljivi su samo onda kada svojim životom i djelom stoje iza onoga o čemu govore, dakle kada su svjedoci. Prema tome, **svjedočenje** je vjerodostojno djelovanje, dakle djelovanje u skladu s onim što osoba misli, zastupa, govoriti, propovijeda i svom snagom živi. Zanimljivo je da u Aničevu *Rječniku* svjedok nema takvog značenja, nego samo znači očevi-dac, što upućuje na sekularni zaborav domi-nantne dimenzije kršćanstva u hrvatskoj duhovnosti.

Svjedočenje izvire iz same ljudske biti. Ljudska osoba je bitno upućena na drugoga čovjeka; sve bitne ljudske sposobnosti ljubavi, nade i vjere zapravo su međusobne. Kao što je za ljubav potrebna druga osoba, tako je i nada bitno vezana za osobu, nuda postoji onda kada znamo da nas ljubljena osoba prihvaca, voli i iščekuje. Tako ni vjere nema bez drugoga čovjeka, čovjek ne može vjerovati sam, za vjeru je bitno da vjerujemo s drugim, da s drugim **u zajednici** Bogu idemo. Zato je **svjedočenje** temeljna oznaka osobe - osoba se društveno u zajednici mjeri snagom svjedočenja, osoba je bitno **svje-dok**, a manjak svjedočenja je nedoraslost, ne-vjerodostojnost, poremećaj i bolest osobe.

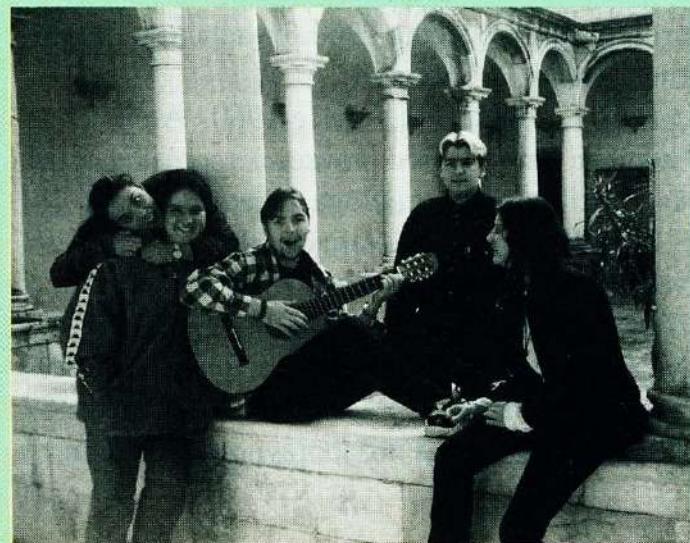
Vjernik je bitno svjedok i svjedočenje spada na bit vjere. U vjeri uvijek ostaje praznina koja se ne može popuniti nikakvim dokazom osim svje-dočenjem, jer je vjera zbilja koja se ne vidi -

Ljudi svih epoha

“Boga nitko nikada ne vidje” (Iv 1,18). Isus po svome poslanju, smrti i uskrsnuću svjedoči ono što može samo onaj “koji je u krilu Očevu” (isto). Isusovi učenici su svjedoci uskrsnuća i odatle dobivaju naklonost ljudi (Dj 4,33). Grčki se svjedok kaže (martys) i odatle je nastao važan kršćanski pojам (martyros) mučenik, i ne smije se zaboraviti da je mučeništvo vruhunac svjedočenja, što je upravo aktualno u vezi s proglašenjem mučenikom kardinala Stepinca. Isus je oštros nastupao protiv patvorenosti i licemjerstva onih koji “govore, a ne čine” (Mt 23,3). Biti vjernik znači biti obraćen, okrenut od puta svijeta nasilja, zlorabe i laži na put istine, sučuti i ljubavi kojim Bog dolazi i na kojemu se jedino može susresti. Zapravo prave snage svjedočenja nema bez milosti, svaki svjedok ljubavi, i kada nije svjestan, u iskustvu je milosti. Vjernik s iskustvom milosti je svjedok i prorok, prije svega po djelima - “Po njihovim cete ih plodovima prepoznati” (Mt 7,16), a svakako i po riječi, koja treba svjedočiti čitava čovjeka, kao što je i Bog Riječ (Iv 1,1-5). Svjedočenje je poslanje vjernika, misionar je prije svega svjedok. Zato bi danas bilo bolje misionare nazivati sjvedocima, kako bi se temeljnom kršćanskom sadržaju poslanja oduzela imperijalistička osvajačka oznaka, a vratila izvorna svjedočka i navjestiteljska. Misionar je svjedok milosti, ljubavi, otvorenosti, dijaloga, suživota, ekumenizma, povjerenja u Providnost.

Obraćenje je kriterij kršćanstva

Svjedočenje je temeljni problem osobito tradicionalističkog kršćanstva. Tradicionalističko

kršćanstvo zatrپava temeljnu vjerničku obraćenjsku dimenziju s mnoštvom izvanjskih pokrivača od običaja, folklora, kulnih radnji i društvenih normativa. Obraćenje je kriterij kršćanstva, uvijek je u povijesti bilo dobro samo ono kršćanstvo koje je obraćalo, koje je reproduciralo ne samo rađanjem, nego prije svega obraćenjem zbog svjedočenja. Kvantitativni natalitetni programi mogu biti nacionalni, kršćanski su programi svjedočki, obraćenski, jer dolaze iz iskustva ljubljenosti i sreće koja se daruje. Suvremeno katoličanstvo u hrvatskom narodu u ovom trenutku postalo je društveno podobno i prestižno pa se njime pokrivaju ljudi koji su daleko od obraćenja, predanja Bogu i kršćanske etike, što može biti katastrofalno za temeljno poslanje Crkve u hrvatskom narodu koja treba obraćati, navještati i svjedočiti Božji dolazak.

Ljudi svih epoha voljeli su svjedoke, ali naše doba nakon pošasti ideologija i medijske manipulacije žeda za njima. Majci Terezi bilo je zabranjeno misionariti u Indiji, ali su se Indija i sav svijet divili njezinu svjedočenju. Princeza Diana nije mogla podnijeti kraljevsku patvorenost pa se instinktom žene ohrabrla za ljudsku iskrenost i zato ju je zavolio veliki dio čovječanstva kao simbol vlastitih težnji i slutnji. Suvremeni čovjek je u krizi vjere i smisla ponajviše zbog nevjerodstojnosti onih koji bi trebali ostvarati vrata spasenja, a oni se nažalost često pretvaraju u stražare i naplatitelje ulaznica u labirint kvazitranscedencije. Ljudi koji traže Boga često nađu na priču, govore, fraze, a oni žele prije svega svjedočenje obraćena života, žele zajednicu koja se moli, koja u svome ambijentu ima iskustvo Božje blizine, iz koje zrači raspjevana sreća ljubljenih, koja se pokazuje u pogledu čista srca i onoj najjednostavnijoj svagdanjoj nepatvorenoj smirenosti i odanosti sretnih ljudi.

APOSTOLSKA GORLJIVOST

ŽIVOTNI PUT ALOJZIJA STEPINCA (1898. - 1960.)

* Krašić, 8. svibnja 1898.: rodio se Alojzije Viktor Stepinac. Peto od osmero djece u obitelji Josipa i Barbare, r. Penić, uz još troje iz prvog očeva braka.

* Zagreb, 28. lipnja 1916.: maturirao na Gornjogradskoj klasičnoj gimnaziji. Nakon skraćenog časničkog tečaja u Rijeci, u veljači poslan kao austrijski časnik na talijansku frontu.

* U srpnju 1918. pada u talijansko zarobljeništvo, oslobađa se kao solunski dobrovoljac. U proljeće 1919. razvojačen.

* U jesen 1919.: upisuje se na Agronomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Ubrzo napušta studentski život, vraća se seoskom životu i zemljoradnji. Zbog nekih loših primjera sasvim napušta odluku za svećeničko zvanje. Jedno vrijeme misli na ženidbu.

* U jesen 1926.: nakon dugih majčinih molitava, za koje nije znao do mlade mise, odlučuje se za svećeništvo. **Nadbiskup Antun Bauer** šalje ga na studij u Rim. Kao pitomac Germanikuma pohađa Papinsko sveučilište Gregorijanu (1924.-1931.).

* Rim, 26. listopada 1930.: zareden za svećenika. Mladu misu slavi u Santa Maria Maggiore. Uz njega je mlađi kolega **Franjo Šeper**.

* U srpnju 1931., nakon završenih studija, kao dvostruki laureat (filozofije i teologije) vraća se u domovinu. U Krašiću slavi prvu svetu misu 21. srpnja 1931.

* U jesen 1931.: nastupa na službu u Nadbiskupskoj kuriji u Zagrebu. Zdušno se posvećuje karitativnom radu. Osniva i uređuje list "Karitas".

* 28. svibnja 1934.: **Papa Pijo XI.** imenovao ga nadbiskupom koadjutorom s pravom nasljedstva. Biskupsko je posvećenje primio u zagrebačkoj katedrali na Ivane. Geslo mu je: "*U tebe se, Gospodine, uzdam!*" Opće narodno oduševljenje. Nadbiskup Bauer ga odmah uključuje u intenzivan biskupski rad.

* Zagreb, 7. prosinca 1937.: umire nadbiskup Bauer. Stepinac postaje 72. zagrebački nadbiskup. Zagrebačka nadbiskupija osnovana je

godine 1094.

* Za vrijeme II. svjetskog rata (1939.-1945.) uspostavljena je Nezavisna država Hrvatska (1941.-1945.). Zagrebački nadbiskup je odsad pred najtežim odlukama svoje službe.

* 22. rujna 1945.: u novoj komunističkoj Jugoslaviji Katolički episkopat, okupljen na Biskupskoj konferenciji, izdaje glasovito *Pastirsко pismo*. Biskupi ustaju na obranu prava Božjih, prava Crkve i slobode savjeti vjernika i svih građana. U Jugoslaviji je sve očitiji progon Crkve i vjere.

* 18. rujna 1946.: Nadbiskup je uhićen i ubrzo upućen na već montiran proces; 30. rujna izveden je pred "narodni sud" kao neprijatelj države i naroda.

* 3. listopada 1946.: Stepinac je, po pravu, na sudu održao svoju besedu. To i nije bila samoobrana, nego optužnica nepravednoga suda i svečana izjava za koje je vrednote živio i za njih je spremjan umrijeti.

* 11. listopada 1946.: zloglasna osuda na kaznu lišenja slobode s prisilnim radom u trajanju od 16 godina i na gubitak političkih i građanskih prava u trajanju od 5 godina.

* 19. listopada 1946.: odveden u zatvor u Lepoglavu.

* 5. prosinca 1951.: prebačen iz Lepoglave u Krašić, zatočen u župnom dvoru.

* 12. siječnja 1953.: Pijo XII. ga je ubrojio u kardinalski zbor. Nazvao ga je: "*Pastir koji je uzor apostolske gorljivosti i kršćanske jakosti!*"

* Od proljeća 1953.: sve teže poboljeva, razvija se tzv. policitemija, prevelika produkcija eritrocita. Do početka 1960. izvadene su mu iz tijela preko 34 litre krvi.

* Krašić, srijeda, 10. veljače 1960.: Alojzije Stepinac umire smrću pravednika, oplakivan od katoličkih vjernika cijelog svijeta.

* Zagreb, subota, 13. veljače 1960.: tihi veličanstveni sprovod u zagrebačkoj katedrali. Na osmi dan, u srijedu, 17. veljače, održana je u bazilici Svetog Petra u Rimu, uz prisuće cijelog diplomatskoga zbora kod Svetе stolice, svečana zadušnica s nezaboravnom besjedom

I KRŠĆANSKA JAKOST

pape Ivana XXIII.

* Odmah nakon preminuća sve više izvija Stepinčeva "fama sanctitatis - glas svetosti". Stepinčev grob u Katedrali postaje mjesto stalnoga hodočašća.

* Rim, krajem srpnja 1974.: izlazi impozantna biografija, dosad bez premca, *Alojzije Stepinac - hrvatski kardinal*. Napisao ju je hrvatski franjevac **o. Alekса Benigar**.

* Rim, 4. prosinca 1980.: Na Kongregaciji za kauze svetaca otvoren je tajni sudbeni postupak za ispitivanje Stepinčeve svetosti.

* U novoj Hrvatskoj državi, nakon 30. svibnja 1990.: Stepinčeva kauza postaje javna.

Nadbiskup kardinal Franjo Kuharić 4. listopada 1991. imenuje postulatorom **dr. Jurja Batelju**, koji se svom dušom predaje poslu.

* Zagreb, 14. veljače 1992.: Hrvatski sabor donosi deklaraciju o osudi političkog procesa i presude kardinalu Alojziju Stepincu "koji je nepravedno suđen, čime je nanesena nepravda i uvreda hrvatskom narodu".

* Zagreb, 17. velječe 1993.: u zagrebačkoj katedrali najsvečanije je zaključen biskupijski sudbeni postupak. Kongregaciji za kauze svetaca na daljnju prouku predna je golema dokumentacija za Stepinčevu svetost, koja je s jeseni 1997. dosegla više tisuća stranica.

* Rim, 11. studenoga 1997.: Kongregacijina teološka komisija pozitivno je prosudila dokumentaciju o Stepinčevu mučeništvu.

* Krašić, 8. sibnja 1998.: proslava 100. obljetnice Stepinčeva rođenja i svečana najava da će ga Sveti otac papa proglašiti blaženim na svom drugom apostolskom posjetu Hrvatskoj na Mariji Bistrici 3. listopada 1998.

* Rim, 3. srpnja 1998.: svečano objelodanjen dekret o proglašenju blaženim mučenika Alojzija Stepinca.

Gospodine Isuse Kriste!

Ti, koji poznaješ srca svih ljudi,
znaš da nemam drugoga cilja ni druge želje
osim da se opslužuje tvoj sveti zakon
na svakome mjestu (...) i na najbolji mogući način.
Radije me, Gospodine, uzmi,
nego da dopustiš da te ikada uvrijedim.

U pismu apost. nunciju Pellegrinettiju Stepinac navodi ovu molitvu koja je, čini se, njegova ili posvojena (Vol. II., 642)

Fra Bonaventura Duda

Jedan moj doživljaj Alojzija Stepinca

Moj najdublji doživljaj nadbiskupa Alojzija Stepinca potječe iz zagrebačke katedrale, početkom srpnja 1946. Nazvao bih taj doživljaj Soli Deo - Bogu jedinom (usp. I Tim 1,17). Bio sam nazočan na marijabistričkom proštenju 1946., kada je održao u svojoj Prvostolnici zaključnu propovijed. Kako je uzlazio na propovjedaonicu, u ono doba već otvorenih bijesnih napadaja na njegovu osobu i na Katoličku Crkvu, mi smo ga pratili sa sve većom uzbudenošću.

I kad je stupio na samu propovjedaonicu, katedralom se prołomio silan pljesak ljubavi, simpatije, sućuti i oduševljenja. Bio je to, vjerujem, prvi pljesak u zagrebačkoj katedrali. On je stajao mirno i dostojanstveno, kao uvijek, a onda je zaokružio pogledom po prepunoj crkvi, i odsjećito zapovjedio: "Prije svega, dragi vjernici, molim vas da se u crkvi okanite svakoga pljeskanja jer - u crkvi jedina čast ide Bogu jedinom, i nikomu drugom."

U toj riječi "i nikomu drugom" kao da je pred Božjom veličinom pokosio samoga sebe, jer ne željaše biti drugo no sluga Božji.

Svaki biskup nosi crvenu kapicu koja se zove "Soli Deo - Bogu jedinom". Ne skida je ni pred jedinim čovjekom doli pred Bogom jedinim. Stoga je i u misi skida kad s predstavljenjem počinje sveta žrtva. Naš nadbiskup Stepinac živo je njegovao ovu tako duboku kršćansku duhovnost: Soli Deo - Bogu jedinom.

Često se u Vranekovićevim zapisima ponavljaju njegove riječi, kad su ga ljudi hvalili: "Bogu jedinom ide sva čast. On je jedini, kako molimo u Slavi: Tu solus Sanctus, Tu solus Dominus, Tu solus Altissimus - Ti si jedini svet, Ti si jedini Gospodin, Ti si jedini Svevišnji!"

Tu će pjesmu intonirati Sveti otac papa na Mariji Bistrici 3. listopada 1998. Tu pjesmu klanjanja, hvale i zahvalnosti Ocu i Sinu i Duhu Svetomu naš Alojzije Stepinac već pjeva u nebu sa svima svetima. On tu pjesmu želi nastaviti u svima nama na zemlji dok se i ovo naše zemaljsko putovanje ne završi u blaženoj vječnosti.

URITMU DUHA SVETOOGA

VI. HOD FRANJEVAČKE MLADEŽI

Piše: Danijel Maljur

Fotografije: Mario Miloš

Ne postoji nijedan tako proturječan pojam u "framaškom jeziku" kao što je "marš". On izaziva strah koji nam sjedi na lijevom ramenu i vrišti na uho: "Ti to ne možeš izdržati. Uostalom, zašto ti sve to treba!?" S druge strane, osvrnimo se na framaško samopouzdanje koje nam s druge stane uha govori glasnim šapatom tri riječi: "Ustan i hodi!" Što reći? Kocka je bačena! Idemo na marš!

VI. franjevački hod imao je Požegu za svoju startnu poziciju. Preko te cijele nedjelje, 26. srpnja, iz svih krajeva Hrvatske, kao vučeni nekim magnetom, skupljali su se framaši svih spolova, boja i veličina potpomognuti svojim duhovnim asistentima. Bilo je bratstava iz Našica, Požege, Virovitice, Zagreba, Cernika, Rijeke, Kloštar Ivanića, Metkovića, Čakovca, Slavonskog broda, Klanjca, Osijeka, Samobora i Varaždina. Njima su se pridružile FRAMA iz Širokog Brijega i Tomislavgrada i bratstvo iz Tolise.

Okupljanje je bilo u 16.00 sati

ispred crkve u Požegi. Vremena za nešto više od pozdravljanja s onima koje nismo dugo vidjeli nije bilo jer je nakon smještaja u obližnjoj školi uslijedila sv. misa. Prije mise prisutnima su podijeljeni šalovi i bedževi s motivom ovogodišnjeg Marša. Samo euharistijsko slavlje predvodio je fra Emanuel Hoško u crkvenom dvorištu. Poslije mise i večere pošli smo u obilazak grada. Zaustavili smo se kod spomenika fra Luke Ibrišimovića-Sokola, mjesnog heroja, franjevca, koji se borio protiv Turaka krunicom i mačem. Sljedećih pola sata proteklo je u pjesmi, što je privuklo znatiželjne Požežane. Pred spavanje svima su nam podijeljeni znakovi TAU.

Tko prvi, njemu krevet

Sljedeći dan je započeo buđenjem u 6.00, na nesreću onih koji su sanjali krevete. Svi smo mrkih i pospanih, vrlo ranoujutarnjih pogleda spremili svoje stvari i otišli doručkovati. Za njega smo imali samo petnaestak minuta. Već u 6.30 smo krenuli. Za početak nije bilo ništa strašno. Na pola smo puta imali jutarnju molitvu, koju je predvodio fra Mirko iz Slavonskog broda. Negdje oko podneva, poslije petnaest kilometara, stigli smo u selo Stražeman. Usprkos običaju, umjesto u škuolu, smjestili smo se u nekom domu čija su odlike bili malobrojni kreveti, tako da je bilo: "Tko prvi, njemu krevet". Poslije smještaja i ručka, imali smo nešto slobodnog vremena koji su neki iskoristili za spavanje, neki za kartanje, a neki za masiranje stopala. Oko 16.00 fra Mirko održao je uvodno predavanje nakon čega smo se podijelili po grupama. Vrijeme do mise proteklo je u ugodnom razgovoru. Poslije mise, koju je predvodio fra Josip iz Kloštar Ivanića i večere, u crkvenom dvorištu održale su se igre bez granica, nakon kojih je probušenih balona, razbijenih jaja i ostataka lubenica bilo i tamo gdje ljudska nogu nije nikad kročila. Nakon što smo ograničili igre bez granica, krenuli smo na spavanje; malobro-

jni u krevetima, a ostali su slijedili parolu:

"Kud` koji mili moji". Pa čak i vani.

36 kilometara bliže cilju

Jutro još nije ni svanulo, a svi framaši bili su na nogama. Bilo je prošlo pet ujutro kad smo krenuli odvaliti tu sitnicu od "samo" 36 kilometara. Na oko pola puta imali smo kratki odmor, kad smo izmolili jutarnju molitvu i nešto doručkovali. Uskoro se krenulo dalje. I baš kad su nam brojači kilometraže počeli otkazivati, ugledali smo tablu s natpisom "Voćin". Nije prošlo dugo i stigosmo do škole. Tko bi ikad pomislio da ćemo se toliko veseliti školi. Poslije ručka ostatak dana bio je podređen odmaranju i liječenju žuljeva, kojih je i u ovoj ranoj fazi bilo mnogo. Standardni rad po grupama te sv. misa i večera doveli su ovaj iscrpljujući dan svome kraju. Prije samog spavanja podijeljene su nam maki-čokoladice, koje su nam trebale osigurati slatke snove. I jesu, samo šteta što ih nije bilo više (i snova i čokoladica).

Sljedeći dan počeo je tek u 7.00 ujutro jer smo taj dan ostali u Voćinu. Nakon jutarnje molitve i doručka, fra Smiljan imao je lako probavljivo predavanje o oprاشtanju. Uslijedilo je meditativno razmišljanje o rečenom, a trajalo je do ručka. Nešto slobodnog vremena do pokorničkog bogoslužja iskoristeno je za pripremu prije ispovijedi. Terete grijeha uspjeli smo skinuti do 18.30 kada je uslijedila misa. Nakon što smo se nasitili duhovne hrane, došlo je vrijeme za tjelesnu. No, prije večere fratri i framaši okusili su tajanstvenu privlačnost američkog nogometa. Prije spavanja zahvalili smo Gospodinu. Smireni, odmah smo zaspali.

5:1

Ovaj, peti dan Marša, započeo je u 6 sati, kad smo nakon doručka krenuli put Đulovca, sela udaljenog od Voćina dvadesetak kilometara. Jutatnu molitvu na pola puta vodio je fra Ivec iz Rijeke. Ovaj četvrtak smo uspjeli zainteresirati i Sunce koje je izrazilo želju ne skidati oka sa 150 hodajućih framaša. I tako, okupani suncem i znjem, stigli smo u Đulovac. Nakon smještaja u školi i ručka imali smo slobodnih par sati koje smo iskoristili na školskom igralištu ili čekajući na improvizirano tuširanje u hladnoj vodi. Poslije smo svi bili počašćeni sladoledom od fratara. Fra Ivec je zatim govorio o pozivu, o čemu smo razgovarali u radu po grupama. Misa i večera su ispunili vrijeme koje je odisalo napetim iščekivanjem godišnje nogometne utakmice između FRAME i fratara. Fratri su uvjerljivo pobijedili s 5:1 (što naravno ne znači da su bili i bolji). Zauzeti slavlјem zaboravili su framaše potjerati na spavanje. Uskoro su i to učinili, tako da smo svi zaspali, iščekujući posljednji dio hodajućeg dijela Marša.

Reportaža

“Konačno” komarci

Još sunce nije pravo ni izašlo, a mi smo nastavili hodati. Dok smo se sve više približavali Virovitici, bili smo svjesniji da više nećemo trebati hodati. Bilo nam je malo i žao. Stvari smo raspakirali i smjestili se u velikoj školskoj dvorani, koja je sa svojih šest koševa i dvije lopte uspiješno kratila slobodno vrijeme.

Nakon predavanja koje je održao fra Džoni, jedan dio framaša je otisao na molitvu u crkvu, a drugi dio je posjetio bolesnike u Virovitičkoj bolnici.

Misu u 19 sati predvodio je Džoni. Poslije njegovog blagoslova, krenuli smo na večeru, koja nije bila kao i svaka druga. Naime, ispostavilo se da je crkveno dvorište bilo mjesto na kojem se u to doba odvijao "Generalni summit pomahnitalih komaraca". Bili su jednostavno neuništivi, jer ubivši jednog nesvesno smo dozvali cijelu njegovu obitelj. Brojnu. Nakon odlaska s bojnog polja krenuli smo na spavanje razmišljajući o posljednjem danu Hoda u Hrvatskoj.

...prema Asizu

Osmi mjesec godine Gospodnje 1998. započeo je buđenjem u 7 sati. Nastavio se doručkom, pa jutarnjom molitvom. Poslije rada po grupama imali smo podnevnu misu. Između ručka i 16 sati spremili smo stvari i krenuli u autobuse put Asiza. Stanku smo napravili kod Zagreba, gdje smo i večerali. Nije dugo trajalo, a put prema Italiji se nastavio.

Kilometri su se nizali, granice se prelazile, noć je postajala sve svjetlijia, dok se nije pretvorila u jutro.

La Verna.

Mjesto na kojemu je sveti Franjo dobio svete rane nije moglo ostati neposjećeno.

Nakon ranjutarnje mise u kapeli stigmatizaci-

je, kratko smo razgledavali sveto mjesto.

Udahnuvši punim plućma taj svježi toskanski zrak koji je udisao i veliki Svetac, nikad mu nismo bili bliže. Dojmovi s La Verne otvorili su nam apetit, pa smo na parkiralištu obilno doručkovali. Ubrzo smo opet bili u autobusima i grabili prema Asizu. Stali smo kod Svetе Marije Andeoske, monumentalnog zdanja, u kojem se u svoj svojoj mističnosti krila Porcijunkula, crkvica koju je svojim rukama popravljao Franjo. U blizini Bazilike smo ručali, da bi se smjestili u obližnjoj školi. Poslije ubrzanog odmora od napornog putovanja vratili smo se do Bazilike. Prije toga, fratri su nam podijelili kape, koje su odišući nacionalnim ponosom bile najljepše u cijeloj Italiji, a zatim i na svijetu. Došavši do platoa ispred bazilike, vidjeli smo mnoštvo talijanskih framaških grupa kako čekaju predstavljanje. Mi nismo bili Talijani, ali smo se zato dvostruko više veselili kad su nas

predstavili. Osjetivši veličanstvenost datog trenutka, počeli smo čestitati jedni drugima. Ipak, svi smo izdržali sto kilometara napornog hoda, samo da stignemo ovamo gdje smo sada. A ovdje smo.

Poslije pozdrava generala Franjevačkog reda fra Giacoma Binija krenuli smo u Porcijunkulu dobiti vjerojatno najveću milost za svakog čovjeka - potpuni oprost.

Dobivši ga, svi smo se

osjećali poletno, a neki fratri su zaista i letjeli (uz malu pomoć framaša, doduše). Dan je završio večerom i odlaskom na spavanje.

Božić u kolovozu!?

Naspavavši se (budenje je bilo tek u 7.00), nešto smo prezalogajili i autobusima krenuli u Greccio, mjesto u kojem je sveti Franjo napravio prve žive jaslice. Uistinu, mistika Božića je u tom malom mjestu sveprisutna. Da biste u Božić povjerovali, nije potreban snijeg ili jelka. Dovoljno je samo vjerovati. U to smo i povjerovali za vrijeme božićne mise dok je izvan crkve bilo 40 stupnjeva u hladu. Čestitavši Božić jedni drugima nešto smo ručali i vratili se natrag u Asiz, gdje smo posjetili crkvu svete Klare. Nakon posjeta crkvi imali smo malo slobodnog vremena, koje smo iskoristili na opće veselje mjesnih trgovaca. U Asizu se nalazi i dvokatna crkva svetog Franje, koja naravno nije mogla ostati pošteđena našeg prisustva. Franjin grob i grobovi njegovih prijatelja (Rufina, Leona...) ispod same crkve kao nikada do tada postali su meta zadivljenih hrvatskih pogleda iz kojih se moglo pročitati "Moj Sveti Franjo i ja". Mi bi tamo rado i prespavali, ali grobnica se zatvarala, tako da smo svi morali izaći. Izvan crkve jedan je talijanski biskup sveprisutnoj talijanskoj Frami držao predavanje nakon kojega smo svi krenuli pješice do bazilike svete Marije Andeoske. Pješice!?

Šest kilometara!? Sitnica. Izmadu večere i odlaska

u školu pronašli smo most između talijanskog i hrvatskog jezika. On se zvao pjesma i ples i njime smo ispred bazilike komunicirali do vrlo kasno tog ponedeljka. Ispjevani i isplesani lako smo zaspali.

Sneni povratak u sadašnjost

Svanuo je i posljednji dan našeg Marša. Spremili smo stvari u autobuse, doručkovali i krenuli na zajedničku misu na talijanskom jeziku. Do podneva smo imali nešto slobodnog vremena. Uskoro smo već bili u autobusima i bacali posljednje poglede na taj nevjerojatni umbrijski grad. Ručali smo u Sieni, prekrasnom gradiću u sjevernoj Italiji, poznatom po svetoj Katarini Sijenskoj. Poslijepodne smo proveli obilazeći grad pun mnogobrojnih turista. Na kraju obilaska posjetili smo crkvu posvećenu svetoj Katarini Sijenskoj. Završivši s obilaskom, vratili smo se u autobuse i krenuli prema talijansko-slovenskoj granici. Posljednju priliku za udahnuti talijanski zrak iskoristili smo večeravši neposredno prije granice. Preko noći svatko je spavao kako god je mogao, ništa nije remetilo tišinu koja se spustila na tri ljubičasta autobusa na putu prema Hrvatskoj. Oni koji su spavali sanjali su da je Marš tek počeo, oni koji nisu, sanjali su otvorenih očiju. Zagreb je sve sanjare doveo u stvarnost i stavio točku na "i" ovogodišnjeg Marša. Obećavajući jedno drugome hrpu pisama znali smo da je, doduše, točka na "i" stavlјena, ali samo na kraj šestog poglavlja knjige koja se zove "Frama". Do velikog slova 7. poglavlja, "Adio".

I. franjevački hod u Splitskoj provinciji

PROHODALI SMO I MI

Nakon ugodno proslavljenog blagdana 6.VIII.(svim sudionicima 6. hoda poznato je o čemu se radi - op. ur.) još uvijek umorna i s nostalgijom u srcu morala sam krenuti na još jedan marš. Naime, još nije osnovan sindikat FRAME, pa nama novinari ma naš štovani glavni urednik ne odobrava godišnji odmor. Ah, što ćemo? To je sudbina nas suradnika. Pa, krenimo na posao.

Vrijeme bijaše 17.- 19. kolovoza, a tema odnekud već poznata - "I bit ćete mi svjedoci". Ovaj put nismo svjedočili u Bosni, već u Provinciji Presvetog Otkupitelja, i to na relaciji **Knin-Drniš-Visovac**. No, krenimo od početka.

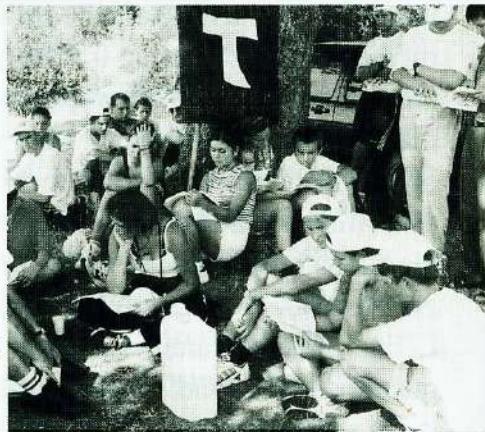
Ponedjeljak, 17. 8. 1998.

U poslijepodnevnim satima u kraljevskom Kninu od očekivanih pedesetak okupilo se tek tridesetak najodvažnijih. Vrlo brzo pohvatili smo gotovo sva imena i naš Prvi provincijski hod mogao je početi. Poslije mise uslijedila je slasna večera i u dobrom raspoloženju ,s pjesmom na usnama,

grenuli smo na spavanje. Sve se to odvijalo pod budnim okom naših duhovnih asistenata, na čelu sa samim organizatorom, **fra Jakovom Udovičićem**.

Utorak, 18. 8. 1998.

Nakon bezbolnog buđenja budilicom našeg **fra Nedjeljka**, bez problema, u potpunosti razbudeni, pošli smo na doručak. Dobro potkrijepljeni ukusnim kninskim sirom i ohrabreni osmjesima naših domaćina, nakon blagoslova barjaka, gremali smo. I tako su prolazili kilometri i kilometri u molitvi, pjesmi i razgovoru. Nakon otprilike 10 km sjeli smo i uz jutarnju molitvu odmorili se u hladu triju hrastova. Tu smo se i pogostili kolačićima, osvježili se i nastavili. Malo prije podneva stigli smo u Oklaj, gdje smo ručali i odmorili se. Zatim je slijedila i duhovna okrepa našeg fra Jarka. Bilo je riječi i o darovima Duha Svetoga, a i svaka od sedam skupina nosila je ime jednog od njih. Uskoro smo nastavili hod i u večernjim satima stigli u Drniš. Bio je to naporan dan.

Nakon večere i još nekoliko pjesama uvukli smo se u svoje vreće i polako ali sigurno utonuli u san.

Srijeda, 19. 8. 1998.

Drniško jutro dočekalo nas je kišno i tmurno. Nije bilo smisla nastaviti. No dobro raspoloženje ni kiša nije uspjela isprati. Vrijeme smo iskoristili na rad po skupinama, a onda smo se automobilima uputili do krajnjeg cilja, Visovca. Mnogi su od nas već bili na tom prekrasnom riječnom otočiću. No, Visovac svojom ljepotom i mirom uvijek ponovno oduševljava. Možda nas je to okružje i još više zbljžilo. Sigurna sam da se nikome nije išlo kući. I dok se većina uspjela prevesti na obalu, pridružila nam se i sestra kiša. Tako smo pjevajući čekali da se i kiša oprosti od nas. No, čini se da nas je previše zavoljela, a i mi nju, pa smo se zaštićeni kabanicama i kišobranima ipak prevezli i uputili automobilima prema Sinju, Imotskom, Kninu, Gračacu, Lapcu, Zmijavcima, Runovićima i Metkoviću, hrleći u toplinu doma s još jednom pustolovinom i novim prijateljeima u srcu. Bio je to prvi, ali nadamo se ne i zadnji hod Provincije Presvetog Otkupitelja. Primitate puno toplih franjevačkih pozdrava s prekrasnog Juga.

Marija Nadilo

PROMJENE, PROMJENE...

Nacionalno vijeće Frame
Baške Oštarije, 24. - 26. VIII. 1998.

Bilo je to za vrijeme onih velikih vrućina što su ovog ljeta harale našim krajevima, prisiljavajući nas da u nedostatku ventilatora i klima-uređaja dane provodimo uz otvoren hladnjak, pokušavajući se suprostaviti temperaturama za koje su nam mjerila običnih termometara bila premala.

Nas četvero članova Vijeća uz Nacionalnog duhovnog voditelja **fra Ivicu Jagodića** i posebnog gosta vijeća **fra Branka Radoša**, ta tri dana dobro smo prokopali po samim temeljima Franjevačke mladeži, vodeći se pri tom iskustvom u dosadašnjem radu i želeći stvoriti što jasniju sliku o tome što Frama u stvari jest i načiniti što preciznije smjernice kojim putem ona želi ići.

Način formacije u Frami

Najviše pažnje posvećeno je Statutu Frame kao osnovi koja govori o samoj naravi Frame, kao i o njenim temeljnim ciljevima i idealima. Dorađene su neke točke na osnovu prakse, odnosno dosadašnjeg iskustva u radu s Framom. U Statut je uvršten jedan potpuno novi dio, koji govori o formaciji unutar Franjevačke mladeži. Kroz nekoliko članaka razrađuju se ciljevi i obveze, koje se ističu u pojedinim fazama formacije. Sama formacija podijeljena je na tri dijela: a) inicijaciju (vrijeme pripreme za primanje u Framu - traje od 3 do 6 mjeseci), b) pripremu za davanje obećanja (traje godinu dana), c) vrijeme produbljivanja zvanja (period nakon položenih obećanja). U samom Statutu su također predviđeni konkretni uvjeti da bi se neka zajednica mogla smatrati bratstvom Franjevačke mladeži (najmanje 5 članova sa položenim obećanjima i potvrda od strane Nacionalne skupštine na prijedlog Provincijskog vijeća) s ciljem da se izbjegnu situacije da se pojedine zajednice, koje se okupljuju oko franjevačkih samostana nazivaju Framom, iako sa samom Franjevačkom mladeži nemaju ništa zajedničko. Uz još neke izmjene u

samom Statutu, započelo se s izradom i tzv. pratećih akata, koji će imati za funkciju detaljniji opis pojedinih stavaka Statuta ili nekih drugih segmenata koji nisu uključeni u sam Statut, a vezani su uz Framu.

Odnos između Frame i FSR-a

Na sastanku su raspravljalo i o odnosu između Frame i FSR-a, imajući na umu da sama Frama izvire iz Franjevačkog svjetovnog reda, gradeći svoju duhovnost i narav na Pravilu FSR-a, želješto se pronaći što uspješnije načine zajedničkog djelovanja, iz čega je i proizašao dokument o međusobnoj suradnji između Frame i FSR-a. Izmijenjeni su i dorađeni, također, i obrednici primanja i obećanja u Frami, kao i prateće obveze.

Svi zaključci doneseni na ovom sastanku su samo prijedlozi, koji će biti predviđeni na razmatranje Nacionalnoj skupštini Frame, koja se od 9. do 11. listopada sastaje u Samoboru. Tek njihovim priznanjem od strane Skupštine ti isti će se početi provoditi i primjenjivati.

Nadam se da će ove promjene i prijedlozi imati za posljedicu još uspješniju djelatnost Franjevačke mladeži.

Dario Brigić

“RASPJEVANA FRAMA ‘98.”

Krajem šestog mjeseca održan je na Širokom Brijegu provincijski susret glazbenih skupina pod nazivom “Raspjevana FRAMA”. Sudjelovali su framaši iz Tomislavgrada, Posušja, Ljubuškog, Ljutog Doca, Gruda, Čapljine i Širokog Brijega. Okupljanje i neformalno druženje započelo je pred širokobriješkom crkvom u poslijepodnevnim satima. Nakon euharistijskog slavlja, koje je predvodio fra Ljubo Kurtović, uslijedio je pozdravni govor Provincijske predsjednice Davorke Banožić. Nakon sv. mise program se nastavio ispred crkve. Svako se bratstvo predstavilo s nekoliko pjesama. Bogatstvo raznolikosti i ovom je prigodom došlo do izražaja, jer moglo se čuti različitih skladbi: od onih s brzim mlađenackim ritmom do onih četveroglasnih. Na kraju službenog dijela svim su bratstvima kao spomena na ovaj događaj uručene spomen-plakete, a framaši su uz čašu soka nastavili svoju pjesmu.

Ilijana i Ivona Mandić

U IZGRADNJI BOLJEG SVIJETA U TREĆEM TISUČLJEĆU

Od 1. - 4. rujna u kući susreta "Tabor" održan je drugi po redu susret animatora Frame, u organizaciji Nacionalne središnjice Franjevačke mlađeži. Susret je okupio više od sedamdeset framaša iz svih osam Franjevačkih provincija Hrvatske i BiH, kao i mali broj duhovnih asistenata. Glavna tema susreta bila je "Bit ćete mi svjedoci", temeljena na drugom pohodu Hrvatskoj Svetog oca pape Ivana Pavla II. Kako Crkva veliku pažnju poklanja radu s mladima, upravo je uloga animatora neopisivo značajna za razvitak i budućnost vlastitog bratstva u prvom redu, a nakon toga i cijele okoline u kojoj živi.

Susret je započeo sv. misom i pozdravom Nacionalnog duhovnog asistenta Frame, fra Ivica Jagodića, koji je istaknuo izuzetan značaj ovog, ali i budućih susreta na ovoj razini. Na početku je predstavnik svakog bratstva, kojih je došlo jako velik broj, predstavio svoju Framu u kratkim crtama, istaknuvši veliki broj problema

- što je pokazalo da su problemi prisutni u radu svakog bratstva. Kao veliki problem istaknut je i duhovni asistent, njegova nesuradnja s Framom, na što se požalila većina bratstava. Da bi se svi ti problemi riješili ili sveli na minimum, Nacionalna središnjica Frame sastavila je novi program, tzv. Program formacije, koji se sastoji od: inicijacije, pripreme za obećanje u Frami i produbljivanja zvanja.

Animator je ponajprije učenik

U radu po skupinama, animatori su iznijeli svoja mišljenja na pitanja što mladi traže, te što Frama može ponuditi mladima. Bilo je mnogo novih ideja, koje će se sigurno moći iskoristiti u budućem radu. **Helena Brigić** upoznala je sve suradnike sa značenjem naziva animator, njegovim duhovnim identitetom i karakteristikama. Naglašeno je da animator u svom "poslu"

izgrađuje kako sebe, tako i druge; njegova zadaća je da druge ljude usmjerava na pravi put, put Isusa Krista. Animatori ponajprije moraju biti učenici, jer Učitelj je Isus Krist, naš animator koji nas vodi kroz život; moraju biti osobe Crkve, te nadahnuti duhom sv. Franje i iskustvom Boga. Helena je prikazala i model jednog susreta Frame, tj. kakav on mora biti od motivacije do krajnjeg zaključka.

Fra Ivica Jagodić predstavio je kalendar pastoralno-odgojnog projekta Frame za 1998./99. godinu, u izradi Nacionalne središnjice Frame. Kalendar sadrži i niz tema koje mogu pomoći animatorima u njihovom radu sa svojim bratstvima. Fra Ivica se osvrnuo i na program za lanjsku godinu, te ukratko objasnio uloge duhovnih asistenata, mjesnog bratstva, mjesnog vijeća, predsjednika i animatora. Upravo je animator stavljen u centar te podjele, kao najodgovornija osoba u dalnjem djelovanju mjesnog bratstva.

Poticaji za daljnji rad

Cjelokupni susret bio je ispunjen i bogatim duhovnim sadržajem (sv. mise, molitve, klanjanja). Mladi animatori su kroz ta četiri dana imali priliku za razmjenu međusobnih iskustava i na povratku kući mogu reći da su prikupili obilje informacija za daljnji rad u svojim bratstvima. Papa je jednom prilikom spomenuo, obraćajući se mladima, da su "mladi svjetlo svijeta i sol zemlje". Animatori su dobili najteži zadatak u izgradnji boljeg svijeta u trećem tisućljeću. Zatim, ovakvih je susreta potrebno što više, ne samo za dobrobit Frame, već i za cijelo ljudsko društvo.

Veliko hvala svim organizatorima. Vidimo se na III. nacionalnom susretu animatora Frame.

Siniša Pucić

“VJERA LJUBAVLJU DJELOTVORNA” (Gal 5, 6)

Duhovni kapitul Frame Provincije sv. Ćirila i Metoda - Trsat, 18. - 20. IX.

Duhovni kapitul je zapravo sažetak svega što se dogodilo tijekom godine, a ujedno i početak svega što će se dogadati u novoj školskoj godini. Svi susreti sažeti su u duhovnom kapitulu; susreti u svojoj zajednici ili različiti drugi susreti. Najveći je Franjevački hod, u kojem ulažemo sav svoj životni napor, tjelesni i duševni, da bismo iz ljubavi prema Bogu hodali, vjerujući da nas na kraju toga hoda čeka porcijunkulski oprost. Upoznavanje uvijek novih prijatelja. Slobodni od svega; škole, faksa...

Pred nama je duhovni kapitul, idemo ponovno na nezaborani Trsat. Mnogi ga nose u lijepim uspomenama. Sljeme, Odra, Ozalj, Cernik, Osijek i sada Trsat. To su milosna mjesta franjevačke mladosti, na kojima se posvećujemo Bogu i jedni drugima.

Duhovni kapitul je izvor ljubavi, kojeg nosimo i pretačemo u svoje zajednice, škole i obitelji. Kako nam Bog nesebično daruje svoju ljubav preko lijepog cvijeća, ptičjeg pjeva, ljudi i njihovih djela, tako naša vjera, odgovarajući na Božju ljubav, postaje živi znak svijetu i čovjeku.

Zvezdan Lice

“FRAMA FEST”

Natječaj za Festival duhovne glazbe

Vođeni snagom Duha Svetoga, koji lebdi nad vodama i bdije u srcima i pjesmama mnogih mlađih, želimo dati priliku svima da njihove pjesme zapjevamo zajedno.

Zato raspisujemo natječaj za nove duhovne skladbe.

Natječaj je otvoren do 1. listopada 1998. godine!

Uvjeti natječaja su slijedeći:

- nove pjesme (ne smiju biti objavljivane na nosačima zvuka, ni službeno izvođene);
- pjesme moraju imati duhovni sadržaj i vjerničku poruku;
- dužina pjesme treba biti od 3 do 5 minuta.

Način slanja radova:

- notni zapis pjesme u dvije kopije
- tekst pjesme u tri kopije
- demo-snimka pjesme
- kraća biografija izvodača s kontakt-adresom i brojem telefona
- uredno potpisana autor teksta i glazbe

Radove slati na adresu:

FRAMA-FEST

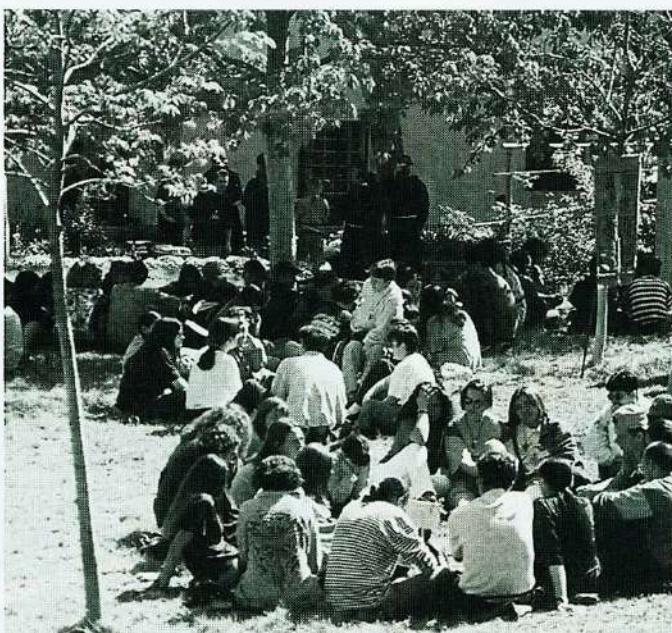
Fra Martina Nedića 1

76 272 TOLISA BiH

N. B. Sve informacije možete dobiti na telefon: 00387 86/754-898 ili 098/296-711.

Radovi se ne vraćaju, a autori se odriču svojih prava u prilog festivala!

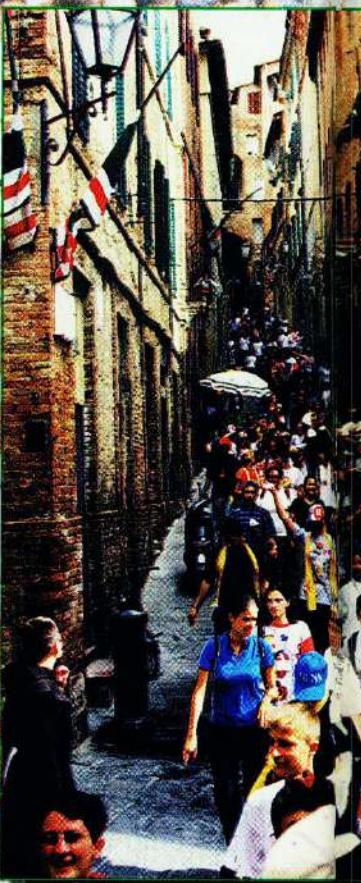
Organizacijski odbor “FRAMA-FESTA ‘98.”

PAZI DA SE NE

Ovako se spavalo...

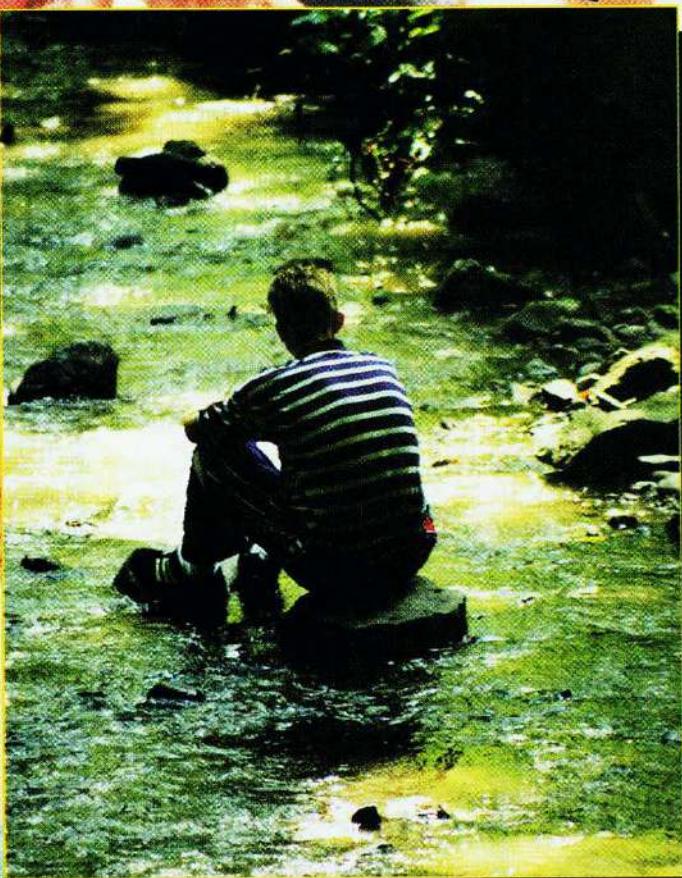
Siena

... a ovako se jelo!

VI. Franjevački hod

E PRENAGLIŠ!

Meditacija

SVJEDOČITI ŽIVOTOM

Piše: Goran Friedrich

Što znači svjedočiti? Često se to površno shvaća, pa se misli da svjedočiti znači pametno govoriti drugima o Isusu, ne bi li ih se pridobilo za kršćansku vjeru ili nešto slično. No, kad razmislimo malo dublje svjedočiti nekome pretpostavlja, da smo mi sami svjedoci. Pitanje je čega smo to mi kršćani svjedoci? Koja je to novost koju nam donosi Krist, a koju bismo trebali prenosići drugima?

"Sve naše riječi bit će beskorisne ako ne proizlaze iz dubine srca, ako ne budu potvrđene svjedočanstvom života. Zato nije bitno što govorimo i kako govorimo, nego kako vjerujemo, živimo, ljubimo i svjedočimo Isusa drugima"

Majka Terezija

Nadalje se pretpostavlja da kršćansko svjedočenje proizlazi iz ljubavi koja ne želi bližnjemu nametnuti ovo ili ono, već ga prije svega poštije i želi njegovu slobodu. Svjedočiti bi značilo biti svjedok Krista, oslobođenja i preobrazbe koju je njegova milost i snaga izvršila u meni (unatoč svim mojim propustima, zakazivanjima i grijesima), a koja je moj život toliko zahvatila da ne mogu ne govoriti o Njemu da i drugi dođu do života u Kristu. Iz ovoga se vidi da svjedočenje svakako pretpostavlja zrelost, da ne kažem i određenu svest kršćanskog života. Tu je pitanje kako i u kojoj mjeri i na koji način bi mladi mogli svjedočiti svoju vjeru koja možda još nije dostigla svoju zrelost. Druga, možda manje popularna strana svjedočenja je duhovni život, koji je prožet molitvom, ljubavlju i mnogim umiranjima samom sebi kako bi se život Kristov očitovalo u nama.

A što o svemu tome kažu mladi?

Što znači svjedočiti?

Trebamo li svi svjedočiti?

Što kada nas drugi ne žele slušati?

Kako znati kada si spremjan svjedočiti?

Na koji bi način mladi mogli svjedočiti svoju vjeru koja možda još nije dostigla svoju zrelost?

•Mladi mogu svjedočiti na mnogo načina; svojim životom, odnosom prema sebi bližnjima, dobrim djelima, ali najvažnije je vjerovati. Vjerovati srcem. Tada svjedočimo u svakom trenutku svoga života. Svakim pogledom ohrabrenja, osmijehom i svakom riječju prihvatanja se svjedoči ljubav Oca našega.

Kristina, Požega

•Bez suvišnih riječi, konkretnim djelima. To ne moraju biti velika djela. Često puta dovoljan je osmijeh, topla riječ ili znak podrške mogu biti mnogo veći poticaj od tisuću riječi kojima se čovjeka pokušava uvjeriti u nešto. Mislim da je najvažnije imati vremena i sluha za svoje bližnje, te im pokazati da ih netko iskreno voli.

Ivana, Zagreb

•Važno je biti otvoren poticajima Duha Svetoga. Tada više uopće ne misliš na svjedočenje, a ono se događa u tebi i u ljudima s kojima živiš. Tada se sigurno neće dogoditi da nekome ne pružiš ruku kada mu je potrebna pomoć ili da mu ne daruješ osmijeh kada ne zna kako bi dalje. Samo se na taj način možemo riješiti svih predrasuda i stvari koje nas sputavaju u odnosu prema drugim ljudima.

Igor, Virovitica

•Po meni, svjedočiti znači svaki čas odgovarati na ljubav Onoga od kojega primam život. Ljubav se ne nameće, nego dariva; nametljivo svjedočenje znak je da ne živimo ljubav već je želimo "nametnuti", a to ljudi doživljavaju kao svojevrstan teror.

U počecima rasta u vjeri najbolje je šutjeti, ali gotovo svi tada imamo potrebu govoriti svoja iskustva; okolina to ne razumije i mi doživljavamo "neuspjeh".

Osobno sam imao priliku više puta posvjedočiti baš onda kada sam se osjećao slabim i malovjernim; upravo tada se Bog poslužio sa mnjom jer je bilo očito da ne svjedočim svoju nego

Njegovu snagu.

Smatram da smo svi dužni svjedočiti - svatko prema primljenom daru vjere, ponajprije radikalnim evanđeoskim životom.

Kao pravilo, možda je najbolja stara izreka:
"Govori o Bogu samo kada te pitaju, a živi kao da te neprestano ispituju!"

fra Tomislav

NIJE SVE U RIJEĆIMA

Kako svjedočiti? Pitanje je to koje si danas postavljaju mnogi mladi. Traži li se od nas kršćana da neprestano pričamo o Bogu, da učimo druge koji su zakoni i zapovijedi po kojima trebamo živjeti, da upozoravamo na njihove grijeha i na prijestupe?

U današnje vrijeme mnogo se priča i teoretičira kako bi nešto trebalo biti i što sve ne valja, no malo je pravih rješenja, jer većina problema ostaje samo na riječima.

Ljudi su željni istine, nježnosti, ljubavi mira i razumijevanja. Naše je poslanje donositi te vrijednosti u sredinu u kojoj živimo; ono blago koje imamo u sebi potrebno je dijeliti drugima. Najplodonosnije je svjedočenje kad svoju kršćansku vjeru živimo cijelim svojim životom -

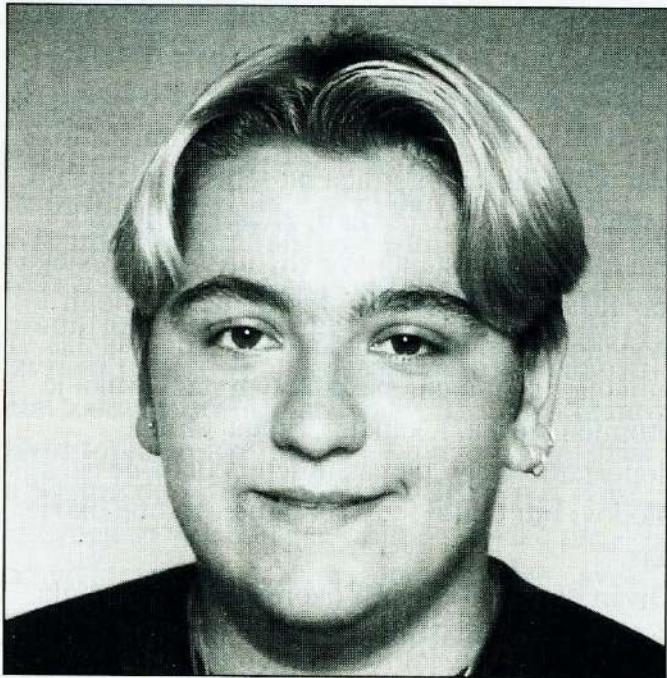
kad se djela podudaraju s riječima. Tada nije potrebno tražiti neku posebnu priliku da kažemo nešto o Bogu, situaciju po kojoj će se vidjeti i reći da sam "ja" kršćanin - jer cijeli život, djela ljubavi, moji stavovi i vjera svjedoče o mome Bogu. Ako sam svaki trenutak sve više Božji, to će se odraziti i na ljudi s kojima živim. Za to je pak potrebno mnogo rada na sebi, odricanja od onoga što nije Božje, da bi živjeli u skladu s evanđeljem i postajali sve sličniji Isusu, i Njega naviještali ovom svijetu. Jer, da bismo mogli svjedočiti mir, moramo dopustiti Bogu da nas mijenja i da u nama nastani svoj mir. Svaka je promjena teška, a katkad i bolna, ali kad dopuštamo Bogu da nas mijenja, onda će plodovi biti obilni i za nas same i za one oko nas.

Divan nam je primjer u ovom stoljeću ostavila jednostavna i malena žena - Majka Tereza. Preko nje mnogi su upoznali Isusa, upoznali su ljubav koju Bog ima prema nama. Njeno je svjedočenje skromno i tiho, bez reklame, ali toliko duboko i plodonosno da je postala uzor drugima i o njenim djelima pročulo se po cijelom svijetu. Na nama ostaje odluka hoćemo li se zatvoriti u vlastitu sebičnost i živjeti po pravilima ovoga svijeta, ne razlikujući se od drugih, ili ćemo svojim životom svjedočiti svijetu da se isplati biti kršćanin, pouzdati se u Boga i s njim surađivati, zalagati se za dobro, istinu, mir, ljubav i nadu kao najveće vrijednosti, a samim tim i za čovjeka, kojemu je sam Bog poklonio dostojanstvo djeteta Božjega.

Dragica Jengić

FRAMAŠICA - SVJETSKA PRVAKINJA

Jelena Vuković ima 23 godine. Invalid je. Na Svjetskom prvenstvu invalida u Birminghamu postala je Svjetski prvak i rekorderka u bacanju diska, te nositelj brončanog odličja u bacanju kugle. Nakon završene Umjetničke srednje škole, dvije godine studirala je teologiju. Provincijska je predsjednica FRAME Provincije sv. Jeronima. Vjeroučiteljica. Volonter u Centru za vanbolničke bolesti ovisnosti. Mislim da je svaki uvod i daljnje predstavljanje bespotrebno. Ali siguran sam da nećete ostati ravnodušni nakon što pročitate razgovor s ovom zaista posebnom osobom.

Kakav je osjećaj biti svjetski prvak? Pomalo čudan. U početku je bio dosta nestvaran, a sada je već pomalo stavaran. Ljudi koji žive oko mene i koji me okružuju pokazuju da je to jedan veliki uspjeh. A tako i osjećam nakon dugotrajnih treninga i mnogo godina rada! Twoji prijatelji kažu da u početku nisi mogla vjerovati da si osvojila zlatno odličje? Istina je. Još uvijek mi je to bilo sve nestvarno i da se to meni dogodilo. A kada sam stupila na hrvatsko tlo, onda sam vidjela da je to sve ipak stvarnost. Nikada neću zaboraviti taj doček i ljudi koji su tada bili sa mnom, braću i sestre iz FRAME. Bilo je zaista fantastično.

Iako se atletikom baviš od svoje trinaeste godine, bacanjem diska intenzivno si se počela baviti tek prije nešto više od godinu dana. Zar ne?

Kad sam počela trenirati bacačke discipline moj trener **Milan Metikoš**, kojega moram spomenuti, shvatio je da mi bacanje diska najbolje ide, a to mi se ujedno i najviše sviđalo. I uvijek mi je bilo muka bacati kuglu i koplje. Zato smo forsirali bacanje diska, a kuglu i koplje usput. No, u atletici kugla, koplje i disk nisu jedine discipline!?

Počela sam s vožnjom utrka u kolicima do 10-15 kilometara, nakon toga sam isto tako iz kolica prvi put uzela bacačke sprave u ruke, zatim sam nastavila s utrkama u kolicima dok nisam probala bacati s nogu i tada je ispalo da sam u tome čak uspješnija nego u kolicima, pa sam onda odlučila nastaviti na taj način.

Da se profesionalno ne baviš športom, kolika bi bila njegova uloga u tvom životu?

Pored Crkve i vjere on mi najviše znači u životu. On me drži, daje mi snagu, kondiciju i vježbu da bi svoje tijelo održala u ovakovom stanju u kakvom je sada. Oduvijek sam se voljela baviti športom i on mi nikada nije pričinjavao napor nego prvenstveno zadovoljstvo.

Vjera mi daje mnogo u životu i bez nje ne bih ništa postigla, pa tako ni ovaj športski uspjeh.

Kada sam jednu tvoju prijateljicu upitao što radiš u slobodno vrijeme, ona je odgovorila da se i u slobodno vrijeme što više posvećuješ športu. No, znam da u tvom životu ima još nekoliko zanimljivih stvari!

Do sada sam radila u Osnovnoj školi "Centar" u Puli, predavala sam vjeroučiteljicu. U župi sv. Antuna članica sam Franjevačke mladeži i provincijska predsjednica Provincije sv. Jeronima sa sjedištem u Zadru, te isto tako radim u Centru za prevenciju i vanbolničke bolesti ovisnosti kao volontер.

životu.

Što je danas najveći problem mladih?

Mnogo mladih nema cilj u životu i to je po mom mišljenju najveći problem.

Kako im pomoći?

Pa, ne znam (smijeh). Možda je FRAMA jedno od rješenja. Prikladna je za mlađe i kako može približiti vjeru u Boga mlađima. I to je sigurno jedna od najadekvatnijih zajednica za mlađe u današnjoj Crkvi.

A kako pomoći mlađima koji imaju predrasude prema Crkvi, a samim time i prema FRAMI? Primjerom treba pokazati što sve FRAMA pruža i kakvi su ljudi koji djeluju u bratstvu. U pitanju je samo primjer i ni u kom slučaju ne smijemo se samo oslanjati na riječi, jer one ljudima sve manje znače.

Na tvom životnom putu veliku su ulogu imale i dvije godine na teološkom fakultetu!?

Iako sam krštena kao mlađa, u crkvu sam intenzivnije počela odlaziti od svoje četrnaeste godine, kad sam primila i ostale sakramente.

Nakon toga intenzivnije sam se vezala uz Crkvu. Pronašla sam smisao svoga života.

Spoznala sam da mi vjera daje mnogo u životu i da bez nje ne bih ništa postigla, pa tako ni ovaj sportski uspjeh. To su ujedno bili glavni razlozi zbog kojih sam odlučila studirati teologiju.

Mnogi ljudi s određenim stupnjem invaliditeta ne samo da se ne bave športom nego jako teško pronalaze motivaciju za život.

Milka Milinković - do Birminghama najbolja atletičarka u kolicima i Jelena Vuković.

Osim što zaista zauzeto djeluješ u okviru Crkve, još si aktivnija u FRAMI. Kako si dospjela u FRAMU?

Kad je u Pulu stigao naš župnik fra Anselmo Štulić, rekao je da ćemo organizirati nešto novo za mlađe. Bila je to FRAMA. Budući da smo se mi i prije sastajali u Crkvi, jedva smo čekali da se u našoj župi dogodi nešto novo. Tako je nastala FRAMA i mi smo svi otišli vidjeti što je to. Svima nam se svidjelo i zato smo i danas još uvijek u bratstvu. I u potpunosti sam zadovoljna. Može li FRAMA danas pomoći mlađima da se orijentiraju prema dobrim životnim vrijednostima?

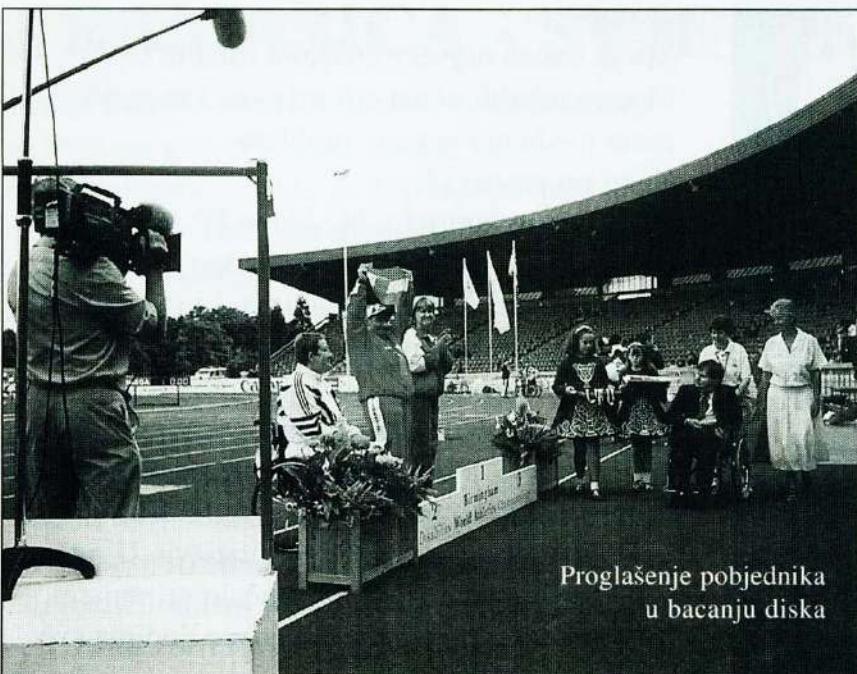
Mislim da može, jer mi se ipak trudimo živjeti pomalo nekakvim drukčijim životom nego drugi mlađi.

Primjećujem da mlađi oko nas vide da smo mi članovi neke crkvene zajednice. To znači da se to na našem ponašanju nekako i očituje. Mi prvenstveno svojim primjerom možemo i moramo pokazati mlađima da Bog postoji i da je vjera nešto najvažnije u

Hrvatska reprezentacija

Intervju: Jelena Vuković

Proglasenje pobjednika
u bacanju diska

Jako veliki broj mladih s takvim problemima zatvaraju se u svoje kuće i uopće ne izlaze na ulicu. Problem je u njima. Ja sama po sebi znam da ukoliko ne želim izaći iz kuće, ako ne želim naći svoje društvo, nitko mi ga neće pronaći, a

Mi prvenstveno svojim primjerom možemo i moramo pokazati mladima da Bog postoji i da je vjera nešto najvažnije u životu.

još će manje doći i kucati na vrata. Treba biti otvoren i otvoriti se ljudima onakav kakav jesi i tada će te drugi prihvatići. Ja stvarno vidim da moje društvo, koje imam i u crkvi i izvan nje - svi su me prihvatili onaku kakva jesam. Treba se otvoriti i prepustiti drugima. Onda će biti sve o.k. No, najprije treba prihvatići sebe i svoj hendičep, a onda i nastaviti živjeti kao i svi drugi ljudi, s jednim problemom više.

Kakvu su ulogu imali tvoji roditelji u svemu tom?

Oni su mi dosta pomogli. No, u pubertetu, kad sam se trebala suočiti sa svojim psihičkim barijerama mnogo mi je više pomogla moja vjera. Uz sve tvoje aktivnosti mnogi će pomisliti da imaš jako malo vremena za razonodu i za prijatelje?

Iako su moji dani stvarno isplanirani do minute, za prijatelje uvijek imam vremena.

To ponekad zna biti dosta teško. Jer, kad sam radila, s posla sam dolazila tek oko 17 sati i odmah sam odlazila na trening. Utorkom sam u Centru za ovisnike, četvrtkom isto tako, a srijeda mi je bila jedini slobodan dan, koji sam preko ljeta posvetila prijatelju. A treninzi su ponedjeljkom, srijedom i petkom, s tim da petkom poslije treninga trčim na FRAMU.

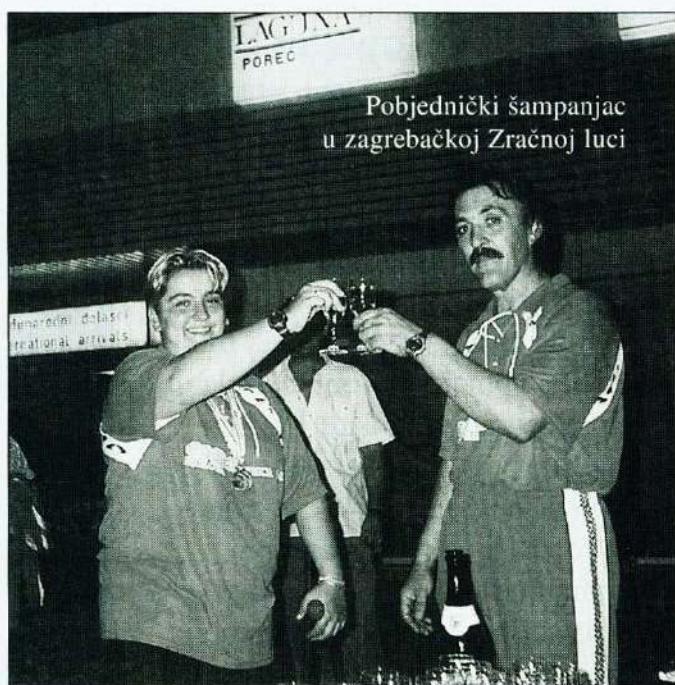
Ali svakoga dana mogu pronaći vrijeme za prijatelje. Čak i ako ponekad odem pola sata ranije s treninga zbog susreta s njima, nikada mi nije žao.

Što očekuješ od budućnosti?

Što Bog da. Nadam se da ću sada dobiti status vrhunskog športa, samim tim i športsku stipendiju, s kojom bih mogla nastaviti dalje normalno živjeti i posvetiti se potpuno športu. A nadam se i upisu na Višu trenersku školu u Zagrebu, za specijalizaciju invalidnog športa. Za vrijeme razgovora spomenula si da je najveći problem mladih da nemaju životni cilj. Što je tvoj životni cilj?

Isus Krist.

Razgovarao: Igor Kanižaj

Pobjednički šampanjac
u zagrebačkoj Zračnoj luci

Humor

Humor

Humor

Jesen. Dva čistača pred zgradom Ministarstva skupljaju opalo lišće i papire koje su pobacali prolaznici. U jednom trenutku puhne vjetar i odnese komad papira kroz prozor pravo na ministrov stol. Čistač uđe u zgradu i ode u ured po papir, ali se nakon par trenutaka vrati i uzdahnu:

- Kasno, ministar ga je već potpisao.

Kontrolor leta je poskočio kad se u tornju čuo pilotov glas:

- Halo, kontrola? Ovdje AGA 747-929.

Prazni su mi rezervoari, imam još samo tri litre goriva.

Kontrolor se sledi i, krajnjim naporom sustežući uzbudjenje, reče:

- Halo, AGA 767-929? Saaamo bez panike.

Miirno. Javite mi vaš položaj...

- Tu smo, na kraju piste. Gdje je cisterna?

Razgovaraju prijatelji:

- U mojoj firmi traže blagajnika.

- Zašto? Pa prošlog tjedna ste uzeli novog.

- Da. Baš njega i traže.

Burzovni posrednik leži s temperaturom u krevetu. Njegova žena izvještava liječnika.

- Čitavu noć je imao između trideset osam i trideset devet.

Posrednik, tiho, u bunilu:

- Kad dostigne četrdeset, odmah prodaj.

- Mujo, je l` ti puši krava?

- Ne.

- Onda ti gori štala.

Ugazio slon u mravinjak, i potamanio poprilično mrava. Mravi odluče da mu se osvete i naprave mu zamku na drvetu. Kad je jednom slon tu prolazio, svi odjednom skoče na njega. Slon se na to strese i svi mravi popadaju, osim jednog.

Ovi odozdola počnu skandirati:

- Davi ga, davi ga!!!

Dolazi Škot kući pa kaže ženi:

- Ponovno je poskupio benzin!
- Pa što to tebe briga kad nemaš auto!
- Nemam auto, ali imam upaljač.

Uđe policajac u trgovinu i pita prodavača:

- Imate li televizore u boji?
- Da.
- Dajte mi jedan plavi...

Hvali se jedan penzioner drugome...

P1: Al' sam našao dobar lijek protiv senilnosti...

P2: A je l`?

P1: Osjećam se 200 godina mlađi...

P2: To mi reci - a kako se zove taj lijek?

P1: ?!?! ... (pauza) ... koji lijek?

P2: Pa taj lijek protiv senilnosti...

P1: Aha! ... (opet pauza) ... Kaži mi ime nekog cvijeta...

P2: (?!) Paaa, ne znam, recimo - kamila-ca!

P1: Ma ne, ne, ne...

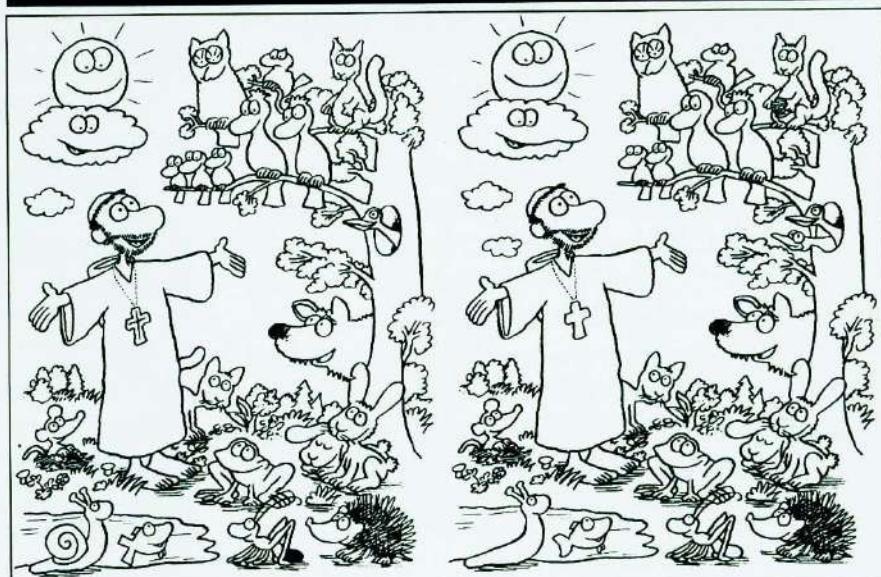
P2: Nana?

P1: Ma nije ni to - blizu nešto.

P2: Ruža?

P1: E to! Eee, Ružo, kako se zove onaj lijek što mi je doktor propisao?!

S obzirom da je Franjo propovijedao na različite načine, pronadite 10 razlika između ove dvije propovijedi.

ŠTRAJK NIJE RJEŠENJE

“Štrajk je moralno opravdan kad se pokaže kao neizbjježivo ili barem nužno sredstvo, u vidu srazmjerne koristi. Postaje moralno neprihvatljiv kad je praćen nasiljem, ili ako mu se pridaju ciljevi izravno povezani s uvjetima rada ili su protivni općem dobru”

Tako kaže Katekizam katoličke Crkve u članku 2435.

Problem štrajka prosvjetnih radnika praktički je vrlo složen problem jer nije riječ samo o socijalnoj pojavi, nego on ima i svoje konkretnе referencije na području ljudskih odnosa, odgoja i društvene svijesti.

U načelu je prihvatljivo da prosvjetni djelatnik koristi sva zakonita sredstva kako bi poboljšao materijalne uvjete svog rada i poziva. Ipak, na odgojno-obrazovnom području čini mi se da obustava rada, štrajk, nije najprikladnije rješenje, samo po sebi opravdanih zahtjeva prosvjetetara. Tu su u pitanju mlađi ljudi, a isto tako i nihovi roditelji, koji imaju prava suodlučivati u odgojno-obrazovnom procesu djece. Tom problemu prilazim izričito s kršćanskog stava koji milosrđe pretostavlja pravednosti (usp. prispolobu o rasipnom sinu) i duhovne vrijednosti materijalnim.

Nastavnik je u prvom redu odgojitelj, a kršćanski odgojitelj mora prenosi i duhovne vrednote, smisao za križ i nevolje, što ne znači da se mora isključivo pasivno boriti za ostvarenje svojih pravednih zahtjeva. Veća mjeseca primanja ne znače automatski i veću mjeru nastavničke ljudskosti i stručnosti.

Mi smo pozvani promicati ljudske vrijednosti mlađom čovjeku, ma koliko i sami bili žrtve socijalne nepravde.

Činjenica jest da je ugled prosvjetnog radnika ugrožen neodgovarajućim materijalnim primanjima, ali taj problem treba sagledavati u okviru i drugih struka i ugroženih kategorija, npr. umirovljenika, medicinara, tekstilnih radnika i sl.

Konkretna dogadanja na završetku školske godine 1997./98. imala su i negativnih pojava - izvjesne oblike pristanka i nepravde, koja je poglavito učinjena maturantima.

I sama obustava rada mora biti na vrijeme i dobro obrazložena vodeći računa o (ne)prikladnosti vremena održavanja.

U težnji da se poboljšaju vlastiti uvjeti rada i života ne bismo smjeli oštetiti druge, osobito kad je riječ o učeniku - nedraslom čovjeku koji još nema svoje kriterije razlučivanja nego više reagira afektivno i lakše slijedi liniju manjeg otpora, izbjegavanje nastave, odgovornosti i požrtvovnosti.

Općenito smatram da obustava rada u školskoj djelatnosti ne pridonosi miru i povjerenju radne zajednice, nego je uvijek kamen smutnje i podjele koji ne može pozitivno utjecati na mlađog čovjeka. Držim da ima uvijek dosta mogućnosti i načina za dijaloško rješavanje nesporazuma i nezadovoljstva. Uvijek ostaje odgovornost ne samo pred vlastitom savješću nego i pred učenikom, njegovim roditeljima i društвom.

s. Miriam Gadža

OSLOBАДА LI “TEOLOGIЈA OSLOBОDENJA”?

Već duže vrijeme pratim list franjevacke mladeži “TAU”. No, u zadnjem (lipanjskom) broju ovog lista procitao sam dva polemickа članka koji su me nagnali da napišem ovaj osvrt.

Autor Leonardo Kovačević u svojim člancima “Projekt - “Nova svjetska etika” - izlazak iz društvene agonije?” te “Izazovni Krist u ponchu ili ima li teologija oslobođenja i danas nešto za reci mladima” govori o ideji nove socijalne strukture i novog poreta u današnjem svijetu. No, iza ovih se naslova krije prilično nekršćansko, čak bih se usudio reći i antikršćansko razmišljanje. Prijе svega, u prvom članku autor (koji se potpisuje kao kršćanin) nigdje ne navodi nijednu jednu papinu encikliku, okružnicu ili pismo o socijalnim problemima današnjice (“Solicitudo rei socialis”, “Redemptor hominis”, “Laborem exercens”, “Familiaris consortio”; ili neke enciklike prijašnjih papa “Pacem in terris”, “Populorum progressio”, etc.). već se poziva gotovo isključivo na dr. Hansa Kunga, a sam kaže kako Kung svojim nastupima i knjigama neprestano kritizira crkvene strukture, pa i samog papu u shvaćaju nepogrešivosti. Osim toga, autor (koji je, pretpostavljam, mlađi čovjek) vjerojatno ne zna koliko se mnogo može učiniti humanitarnim akcijama i međunarodnim pravom i zakonima. Ta zakoni stoje kao osnovna pretpostavka humanog poreta na zemlji! Mnogo više možemo učiniti jednom akcijom humanitarne pomoći nego idealiziranjem neke sinkretističke vizije svijeta koju Krist sigurno ne bi prihvatio. Jer, premda svijet postaje globalno selo, nikada sve ljudi nećemo u potpunosti moći uvjeriti u njihovu globalnu odgovornost. Od postanka svijeta postoji društvena i svjetska nepravda. Zato je puno bolje dati sebe u onome što je u konkretnom času ostvarivo. Svi će biti pravedni tek u kraljevstvu nebeskom! Budući da kao vjernici znamo da Duh Sveti vodi Crkvu, vjerom i predanjem toj Crkvi sigurno nećemo pogriješiti, ma kako ona nesavršena, grešna i pokvarena bila! Kritizirajući (na način iznešen u članku) Crkvu i njezine strukture, kritiziramo univerzalni sakrameni spasenja, kritiziramo Duha Svetoga! Čak i kad bismo znali da je Crkva u krizu, nikada nećemo pogriješiti ako joj se pokorimo, ali možemo mnogo sagriješiti ako je optužimo. Sjetimo se samo renesansnih papa te ljudi poput Ignacija Antiohijskog, Terezije Velike ili jednog Galilea! Boljim mojim zalaganjem u Crkvi i za Crkvu Crkva postaje bolja! Ako autor smatra da nam nikakve strukture ni odredbe nisu potrebne, onda bi bilo najbolje sjesti pod drvo i čekati da nas Bog spasi. A nije li to ludost? Osim toga, stvarno ne razumijem otkud to da kršćanstvo svisoku gleda na ostale koji nisu kršćani i da ih potcenjuje. Preporučujem autoru neka se ugleda u svete likove Ivana XXIII., Pavla VI. te osobito Ivana Pavla II. i neka se upita koga Duh Sveti bolje rasvjjetljuje: papu ili Kunga!

U članku o teologiji oslobođenja autor napada kršćanstvo koje je, prema njegovu mišljenju, mrtva hrpa definicija i dogmi. A, ja bih mu savjetovao neka ode malo u misijske krajeve, npr. u Afriku (gdje sam nekoliko mjeseci pomagao jednom našem misionaru kao laik) i neka pogleda kršćanstvo - je li mrtvo ili se možda živi svim srcem?! Nadalje, kako nešto što sebe naziva “teologijom” može postaviti sebi pitanje: “Što mogu evandelje i Biblija u svijetu u kojem vladaju glad, nepismenost i političke represije?” Evandelje ima biti osnova za naše djelovanje! Navodi se i da teologija oslobođenja polazi od povijesnog Isusa. A da li kršćanstvo polazi od neke imaginarnе fikcije koja sjedi na nekom oblaku potpuno indiferentna za ljude i njihovo spasenje?! Osim toga,

Latinska Amerika nije osvajana "u ime kršćanskog Boga". Zločine konkvistadora i tragača za zlatom ne smije se miješati s radom misionara, koji su i sami nerijetko stradali od ruke konkvistadora braneći prava domorodaca. Napokon, ako je "otac" ove teologije Leonardo Boff došao u sukob s Crkvom, dobio cenzuru te na kraju bio razriješen svećeništva i franjevačkih zavjeta (iz članka nije poznato je li to učinio svojevoljno ili po kanonskoj odredbi) možemo li Boffu i mi vjerovati, i sami dolazeći u sukob sa Crkvom? Ja nažalost ne. I još nešto: teologija oslobođenja kao da želi srušiti svaki postojeći sustav, dignuti mase u ustank, ali ne nudi nikakvo bolje rješenje. Ne sliči li to socijalističkim revolucijama s kraja prošlog i početka ovog stoljeća, kojima je jedini cilj bio srušiti sve postojeće vrednote?

Mislim da ni teologija oslobođenja ni nova svjetska etika nemaju što reći mladima. Mogu ih samo zavesti kao i nepučene odrasle na stranicu. Ostati vjeran Crkvi koju vodi Duh Sveti, bez obzira kako kriv teren bio, i dati u toj Crkvi, u toj zajednici od samoga Krista ustavljenoj navise koliko možemo dati, mislim da to Krist želi od nas. Jer dokle god nam ta Crkva daje tolike heroje svetosti, ja joj želim ostati vjeran.

Juraj Zorko, vjernik iz Zagreba

JOŠ NIJE KASNO ZA 'POČETNICU' KRŠĆANSTVA...

Nakon što me je glavni urednik nazvao za vrijeme godišnjeg odmora kući te rekao da sam dobio osrvt na moja dva članka u "TAU-u", bio sam posebno radostan pa makar to bio i nekakav pamflet jer mi je posebno drago da ljudi (starije, mladi) steknu kritičku (ne kritizersku) svijest te se znaju sami postavili prema ljudima i dogadajima izvana, pa makar ugrozili neko svoje ustaljeno mišljenje. No, kad sam u ruke dobio pismo "vjernika iz Zagreba", g. Jurja Zorka shvatio sam da je moj optimizam neutemeljen. Toliko optuživanja te vrlo teških riječi ("iza ovih se naslova krije prilično nekršćansko, čak bih se usudio reći i antikršćansko..." itd...) teško je sakriti iza nekakve bratske ili dobronomjerne kritike, a ako ona zaista nije bratska i dobronomjerna, zna se od koga dolazi. Ipak, Isus nas uči drugačije, pa će pokušati odgovoriti na barem neke osnovne nedoumice te, gotovo, besmislice g. Zorka, te mi je jako žao što naš list "TAU" nema barem format "Vjesnika" kako bi odgovor bio što cijelovitiji. Krenimo otocetka!

1. Naslov. Da dotični gospodin nije shvatio niti jedan članak, već dokazuje prvi pogled na tzv. "osrvt". Nigdje nema nikakvog govora da bi teologija oslobođenja nekoga oslobodila. Osloboda samo Isus Krist, a članak o dotičnoj teologiji želi dati samo kraći pregled te teologije, a ne propagirati ju. Isus nas uči da svoje kršćansko djelovanje ravnamo promatranjem znakova vremena, a znakovi mogu biti različiti; oni obuhvaćaju pojave, dogadaje, osobe, jedan cijeli duhovni habitus naroda ili kontinenta pa isto tako i teologija oslobođenja, kao određeni sistem razmišljanja, može biti vrlo dobar pokazatelj duhovne i materijalne situacije Crkve. Uostalom, kako sam rekao pri kraju članka, danas se taj konflikt gotovo izgadio, a problem je, više-manje, nadvladan.

2. Nijedan članak ne govori o "ideji nove socijalne strukture i novog poretka u današnjem svijetu". Teologija oslobođenja zahtijeva samo jači angažman u borbi protiv siromaštva i potlačenih naroda, te bira nove metode, što nimalo nije u suprotnosti s Evandelijem, a projekt "Nova svjetska etika" se zauzima za postupno ali i sustavno promicanje zajedničkih etičkih vrednota, a ne za "sinkretističku viziju svijeta," koja

podrazumijeva miješanje dogmi i vlastitosti pojedinih religija. Zaista, nije lako previdjeti ovaku golemu razliku među pojmovima.

3. Uvaženi čitatelj također napominje kako nisam citirao niti jednu papinu encikliku, a pozivam se isključivo na Künga. Razlog je vrlo jednostavan: tema i predmet članka bio je Küngov projekt, a ne papine enciklike, što možda bude tema u nekom drugom broju.

4. Čitatelj napominje važnost humanitarnih akcija te međunarodnog prava potpuno bespotrebno jer u mojoj članku ove stvari nisu obezvredljivane, dopaće imaju svoje mjesto i ulogu, ali zar je pogrešno razmišljati o dodatnom angažmanu te tražiti, uz ostalo, i nove puteve? Uostalom, nitko ovaj projekt ne smatra nekim čarobnim štapićem koji će "moci u potpunosti uvjeriti" svijet u njegovu globalnu odgovornost. To je kao da tražite da odjednom svi budu kršćani te savršeno poznaju Svetu pismo te ga žive. Radi se također o postupnom procesu kojem treba prći sustavno i metodički, s puno strpljivosti.

5. Sljedeća opaska vezana je uz čitateljevo nepoznavanje pojma Crkve. Ako se kritiziraju neki postupci visoko odgovornih ljudi u Crkvi, ono ne znači i kritiziranje same Crkve, a kamoli Duha Svetoga, kako to čitatelj napominje, jer Crkva je sav kršćanski put na celiu s Kristom. Uostalom, i Krist navodi potrebu bratske opomene jer ona pomaže razvoju Crkve. Kritika pape i biskupa pod navedenim uvjetima nije nikada suvišna, jer i papa je samo čovjek, a dogma o nezabludivosti govori da je papa nepogrešiv samo u pitanjima vjere i morala. Isto tako povijest Crkve pokazuje da je bilo mračnih trenutaka upravo zahvaljujući nekim visokim dužnosnicima Crkve. Danas papa to otvoreno priznaje, počevši od Galilejeve osude do stalne netrpeljivosti i nepravde u pocinjenim spram čidova. Dakako, uz bratsku opomenu obvezuje nas i poslušnost, te opreznost u našim nastupanjima. Dakle, nema nikakvog govora o optuživanju, a kamoli uklanjanju crkvenih struktura, koje spominje čitatelj koji je vjerojatno to pročitao u nekom drugom članku. Kao vrhunac ove slike ideje, čitatelj postavlja pitanje koga više prosvjetljuje Duh Sveti: papu ili Künga. Odgovor: Duh Sveti sve jednako prosvjetljuje, a tko mu se dade više otvoriti, to zna samo On, a ne g. Zorko.

6. Čitatelj, nadalje, optužuje kako "autor napada kršćanstvo, koje je prema njegovu mišljenju mrtva hrpa definicija i dogmi". Čini se da je g. Zorko opet pročitao neki drugi članak. U mom članku piše doslovno: "...ukoliko kršćanstvo ne mijenja čovjeka kao osobu, ne suočava se s društvenim problemima, pogotovo siromaštvom, raznim vrstama diskriminacija, raznim političkim tlačenjima, ono ostaje prazno, mrtvo slovo..." Dakle, radi se o uvjetnoj rečenici potpuno u skladu sa porukom Novoga zavjeta, koji kaže da je vjera bez djela mrtva, a ne o gotovo optužbi.

7. Nadalje, očito je čitateljevo nepoznavanje teološkog izraza "kristologija odozdo", tj. da postoje određeni aspekti gledanja na Isusovu osobu. Ako se Isus počinje proučavati s gledišta njegove ljudskosti ili povijesne egzistencije to nikako ne niječne njegovu preegzistenciju ili božanstvo. Također isto vrijedi i za obrnuti smjer.

8. Nažalost, s područja povijesti Crkve, kojom se čitatelj, očito, nije previše bavio, a u vezi s metodama nekadašnjih kršćanskih misionara radije će uputiti na stručnu literaturu (H. Jedin, Povijest Crkve), nego u nekoliko riječi smjestiti cijelu dramu oko pokrštavanja 'poganskih' naroda.

O ostatku pisma dovoljno govore ovih osam točaka pa ponavljanje nije potrebno. Nadam se.

L.K.

ZAJEDNIŠTVO

Anketa je provedena na VI. franjevačkom hodu.**Leon, 26, Kaptol**

Mene fascinira jedna misao: "Zajedništvo je najveća molitva." Kad ljudi žive zajedno, primorani su podnosići jedni druge i prihvataći. To je ponekad jako teško. U nekim zajednicama je dobro jer se ljudi već poznaju i mogu dobro funkcionirati zajedno. Međutim, na maršu ima svakakvih ljudi i teško ih je sve prihvatići. Potaknut riječima u propovijedi pokušavaš im se približiti, sprijateljiti se s njima, upoznati njihovu dobru stranu. I tu treba biti uporan. Stvara se problem jer počinješ mrziti sebe zato što nisi dobar s njima. Sam čovjek je nastao u zajedništvu i ja sam u tom zajedništvu otkrio Boga, kroz druge ljude. Zajedništvo je velika stvar u kojoj čovjek može korigirati sebe, vidjeti kako drugi razmišljaju, kako tko živi. Kroz to zajedništvo možemo slaviti Boga.

Monika, 22,**Slavonski Brod**

Zajedništvo je vrlo važno u životu čovjeka jer je on društveno biće i ne može živjeti sam.

Zajedništvo na maršu je mnogo, mnogo jače nego općenito u životu, u nekoj drugoj zajednici. Što se tiče moje Frame, to su nekako običniji susreti i nije prisutno zajedništvo u pravom smislu te riječi jer nismo mnogo zajedno. Tu smo zajedno 10 dana, ipak moraš živjeti s ljudima 24 sata na dan, dok smo na Frami zajedno jedan do dva sata. Konkretno, Frama mi mnogo znači jer se duhovno izgradujem. Na Frami su mi svi prijatelji, svi isto razmišljamo, na isti način. Ono što želim u životu nalazim na FRAMI. Tu se preko Isusa gradi to zajedništvo.

**Renata, 18.5,
Cernik**

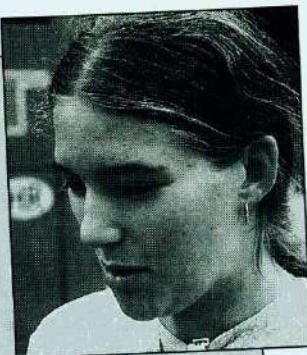
Mnogo mi znači ovo framaško zajedništvo i bitno se razlikuje od zajedništva u npr. mom razredu. Iako ove ljude s Frame poznajem manje vremensko razdoblje čini mi se da ih znam čitav život. Nema onih maski, svi smo jednostavnii, posebice na maršu. Svi smo i prljavi i umorni, ali nitko nikome ništa ne prigovara. Ljudi pristupaju jedni drugima otvoreno, bez predrasuda. To mi se jako svida. Nije postojao ni jedan trenutak u kojem sam se osjećala usamljeno. To je nemoguće. Iako to ovisi o stavu svakog pojedinca: ako on želi biti sam, ako želi da mu nitko ne pristupi, tako će i biti, ali ako si otvoren, ljudi će ti prilaziti. Važno je da mi sami prilazimo jer tako će i nama drugi prilaziti. Čovjek je rođen da živi u zajednici, sam ne može opstati.

Ana, 16, Trsat

Ja bih rekla da zajedništvo na Frami i ne postoji. Zajedništvo postoji kad si vrlo duhovit, kad se lijepo zabavljaš itd. Tada je sve "good". Vratiš se kući, pišeš ljudima, oni ti pišu."Prijateljstvo u tuzi i radosti." I te fraze. Ponovno dodeš na neki susret, tužan si i više nikoga nema. To je naše framaško zajedništvo. Kod mene doma situacija je ovakva: mama kuha, tata pere sudje, braco piše zadaću. Lijepo, "good" se osjećaš i barem znaš da su negdje u blizini. I vi ste bili blizu mene, ali me nitko nije primjećivao. Ne samo mene nego ni druge ljudi koji su isto bili tužni. Meni je zajedništvo mnogo značilo, ali sada sam vrlo razočarana, tako da se neću ništa nadati. Svaka čast, naravno, pojedincima koji su me zbilja zadivili.

Nikolina, 18, Samobor
Kao prvo, moram naglasiti da na našoj Frami uopće nema zajedništva. Na maršu sam prvi put i shvatila sam da su se kroz prijašnje marše stvorile grupe ljudi koje se drže zajedno. Teško je ući u neke od grupa i sprijateljiti se s njima. Uz 150 ljudi koji su bili oko mene mnogo puta sam se osjećala usamljenom. Ljudi se jako teško otvaraju.

Kad se s nekim upoznaš, možeš dobiti samo ime i ništa više. Jedino gdje se stalno osjećalo zajedništvo bila je moja grupa. Ljudi su bili jako otvoreni. O svemu smo pričali, kako dobro smo se upoznali. Vjerujem da ćemo i dalje ostati prijatelji. Ne bih htjela da se i od nas stvori zatvoreni krug ljudi. Voljela bih se sprijateljiti i s drugim framašima i stvoriti takvo zajedništvo. Zajedništvo mi mnogo znači jer dolazim iz obitelji u kojoj smo svi jako povezani. Htjela bih da na Frami bude takvo zajedništvo kakvo je kod mene u obitelji.

Igor, 19, Široki Brijeg

Čovjek je biće koje živi u zajedništvu s drugim ljudima. To je zajedništvo jedna od najvažnijih stvari u njegovu životu. Tako je i ovdje na maršu. Kod nas na Frami svi se znamo duže vremena... tako da mi prvi dan na maršu i nije bilo ugodno. Kasnije sam upoznao ljudi i atmosfera se zaista podigla. Bilo je super, odlično. Sada mi je žao što se rastajemo, što svatko mora na svoju stranu... Ovo zajedništvo će uvijek ostati u nama, iako mi živimo u različitim gradovima. Imamo adrese, dopisivat ćemo se. Nadam se da ćemo se još vidjeti. Znam iz iskustva: teško je čovjeku koji je sam, bez prijatelja. Zajedništvo na maršu se potpuno razlikuje od zajedništva "izvan Frame". Ljudi, inače, ne prihvataju sve osobe onakvima kakve jesu, dok ovdje svatko prihvata svakog onakvog kakav je. I to je ono što mi se najviše dopada u Frami, inače i ovdje na maršu.

Tomislav, 16, Trsat

Velika je razlika između zajedništva na Frami doma i zajedništva na Frami ovdje na maršu. Doma se ne možeš baš svakome otvoriti, dok se ovdje većini ljudi možeš otvoriti. Nekako je lakše. Puno mi znači to zajedništvo i bilo bi bolje kad bi ljudi bili malo otvoreniji. Zajedništvo bi bilo mnogo veće. Recimo, prije dvije godine, kad je bio onaj poznati marš do Noršić Sela, zajedništvo je bilo mnogo veće. Ispred Porcijunkule, nakon što smo kleknuli i poljubili zemlju, svi smo se grili. Baš svi. Nije bilo bitno da li nekog poznaješ ili ne. Suze su mnogo više tekle. Na ovom maršu nije bilo previše zajedništva, to smo mogli osjetiti i ispred Porcijunkule, gdje su mnogi samo pružili ruku i govorili: "Čestitam!" To nije bit. A opet, uspoređujući naše zajedništvo sa zajedništvom u školi, tu je velika razlika. U školi postoji tek nekoliko osoba s kojima mogu iskreno razgovarati. Na Frami je takvih mnogo, mnogo više.

Ana, 16, Siget

Zajedništvo na ovom maršu mi je fenomenalno. Iskreno, ovako zajedništvo nisam osjetila nigdje: ni kod sebe na Frami, a i kod kuće je to sasvim jedna druga stvar. U školi je super, ali to nije to. Jako me veseli ovo druženje. Prekrasni su bili ovi dani koje smo proveli zajedno. To me skroz kao osobu ispunjava. Svatko je ovdje imao nekoga s kim je bio. Pronašla sam jednu osobu kojoj sam se povjerila... Ljudi mijenja ovaj marš. Na primjer: jedan dečko s moje Frame bio je skroz zatvoren, a sad ga vidim kako priča s drugim ljudima... skroz se otvorio. Sve one divne stvari koje sam doživjela jednostavno su mi napunile baterije za dalje. Truditi ću se svim srcem da ovu radost i ovakvo zajedništvo širim po drugim mjestima gdje ih nema.

Razgovarala:
Ivana Hanaček
Fotografije:
Mario Miloš

ZELENI PLAMEN

POŠUMLJAVANJE JADRANSKIH OTOKA I OBALE

Projekt o pošumljavanju aktualiziran je stanjem na Jadranskoj obali tijekom ljeta ove godine. Aktivnosti predviđene ovim projektom nisu ni kratkotrajne ni kampanjske, već trajnog karaktera. Pritom jednu dimenziju čine radni učinci, a drugu edukativni, sociološki, kulturološki i moralni dosezi ovakvog odnosa prema okolini i razni oblici komunikacije sudionika međusobno i sa sredinom u kojoj djeluju.

Zamišljeno je da akcija pošumljavanja bude međunarodna akcija katoličke mladeži, pri čemu je nositelj animacije među mladima organizacija Frama. Inicijator i medijski pokrovitelj je Hrvatski katolički radio, a akciju provodi Hrvatski ferijalni i hostelski savez.

Zbog izuzetnog gospodarskog, ekološkog i društvenog značenja ove aktivnosti djelatno će podržati Vlada RH i odgovarajuća Ministarstva, kao i međunarodne institucije, UNESCO i dr. Animaciju među mladima za sudjelovanje u ovoj akciji provodit će duhovnici po župama u zemlji i dijaspori. Sudionici mogu biti mlađi (od 15 do 25 godina), učenici, studenti, poljoprivrednici i nezaposleni, a i zaposleni mlađi moći će dio godišnjeg odmora provesti na ovaj način.

Sadržaj djelovanja:

- * čišćenje opožarenih površina i priprema za pošumljavanje
- * pošumljavanje površina stradalih u požaru i drugih kojima je potrebno pokrivanje vegetacijom
- * ophodarenje - priključivanje postojećim službama i samostalno djelovanje na području u kojem te službe nema

* održavanje i zaštita postojećih šuma
Ovakav angažman mlađih bit će nadopunjena i drugim sadržajima, od zabave preko učenja (likovne, informatičke i druge radionice), te rekreacije i sporta.
Radni kampovi se trebaju nalaziti u Šibeniku,

Zadru, Splitu, Puli, na Korčuli i u Dubrovniku. Optimalne smjene su svakih 14 dana. Smjene bi trebale brojiti po 50 sudionika.

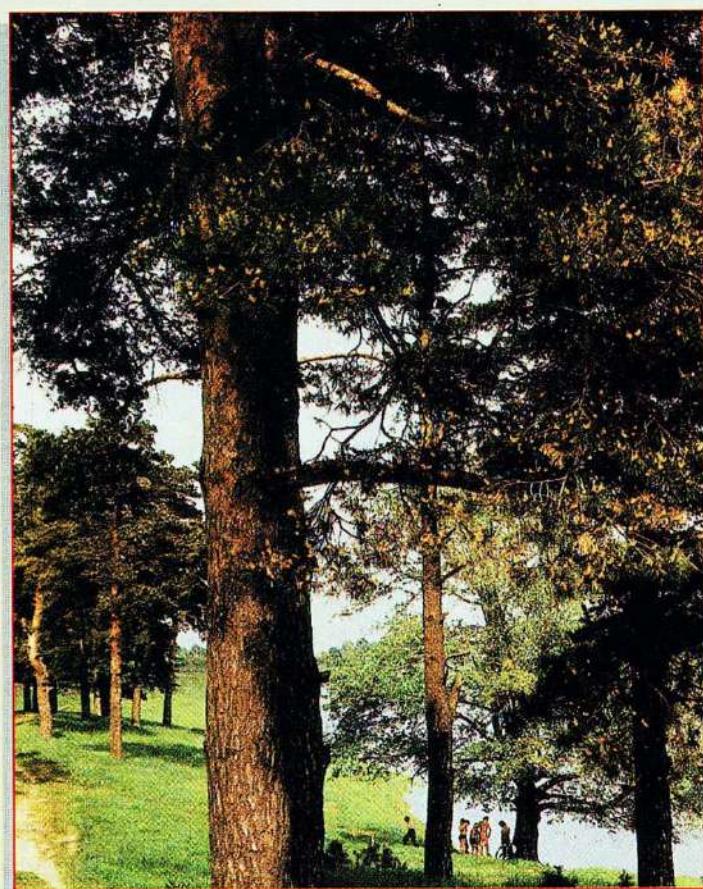
Ovo su za sada samo okvirne informacije, a o doradi projekta "Zeleni plamen" obavijestit ćemo vas u sljedećem broju.

Više značna korist od provedbe ovog projekta opravdat će ulaganje i zalaganje neposrednih sudionika i svih onih koji pruže potporu.

prof. Mladen Noršić

Zamislite

Ukoliko na pet lokacija djeluju grupe od po 50 sudionika, te ako tijekom osam mjeseci (240 dana) svaki od njih u prosjeku dnevno posadi 50 sadnica, rezultat njihova rada bit će 3.000.000 novozasađenih biljaka, koje će pokriti više 30.000 kvadratnih metara površine. To je samo jedan od učinaka ove akcije.

Poezija

Hvala ti, Svevišnji

Nisam ni slutila
da se to moglo
dogoditi,
da si me odlučio
podići;
iz blata, iz prašine
iz mraka...

Podignuo si me i sada Tvoja ruka
vodi moje srce.
Moje srce je čisto
kao suza u Tvojim
oknima jer si ga
ocistio osmijehom,
koji me osvojio
i ljubavlju
kojom me braniš.
Hvala ti, Svevišnji.

Klementina

Bože, hvala Ti

Bože, toliko puta sam željela da sam mrtva,
da se bar nisam rodila.

Toliko puta željela sam smrt.
Ti nosio si sve moje patnje, боли.
Ti vodio si me uvijek dalje,
nosio si moj križ.
Toliko puta sam zakazala,
okrenula ti leđa,
nisam željela te u svom životu,
nisam željela živjeti.

Nisam imala cilj.
Svi snovi, sve nadе, sve želje
nestale su
i kad sam se osjećala bezvrijedno
i napušteno, Ti, Bože,
bio si jedino svjetlo.

Ti natjerao si me da otvorim oči,
ti stavio si me blizni sebe,
ti dao si mi mnogo više no što zaslужujem.
Jedino ti mogao si me razveseliti,
jedino ti iznenaditi
jedino ti znao si složiti sve dijelove mog srca,
tebi dugujem sve.

Marina Curić

Kad sve već stane....

Kad sve već stane
i ne bude ničega
(pa ni naših koraka),
vjerojatno će nam
čudno izgledati
kako sad drugi
te korake broje.
I, putovi kao da nas
više nekako ne žele.
Dok naše ruke i sada
neboskromno ostaju
gdje se mogu skloniti
svi čija stopala
zbog nepravde gore.

I, tako putujemo
kao da ničeg nema
što bi ublažavalo
okrutnost vremena,
kojem i mi dodasmo
po nešto od onog
od čega nam se
sada čaša prelijevi.
No, ptice, zlokobne,
s našeg neba već silaze.
I što nam se
nekada u snu činilo
težim od svega
(za sobom poći),
sad nam to kao
od šale uspijeva

Janko Bubalo

Fotografija: fra Nikola Dodić

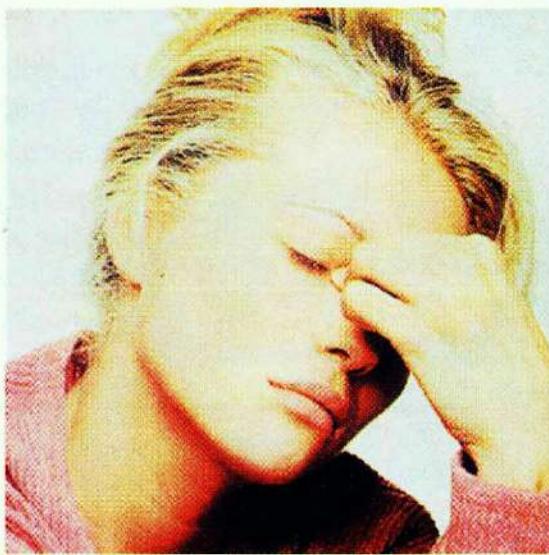
ŠTO USPJEŠNIJE UČITI?

Piše: Sandra Matošina

U vrijeme ispitnih rokova, kao i početka školske godine, jedna tema postaje vrlo aktualna - učenje. Javlja se problem kako u što kraćem vremenu naučiti što više i što bolje. Koliko se puta dogodilo da jednostavno "ne stignemo" naučiti neko gradivo za ispit i osuđeni smo na posljednju noć prije ispita, a sljedeće smo jutro mrtvi od umora, te se ne sjećamo ni onih 5 činjenica koje smo tijekom noći uspjeli zapamtiti.

Mogu li zaista naučiti učiti?

Postoje neke upute o tome kako što uspješnije usvojiti i upamtiti neko gradivo, bez nekih prevelikih muka, a sve su bazirane na dugogodišnjim psihologijskim istraživanjima. Svaka vrst učenja (a ima ih mnogo) ima svoja pravila i zakone. Svako se učenje sastoji od tri dijela: **učenja** (usvajanja gradiva), **retencije** (zadržavanja gradiva) i **obnavljanja** (dosjećanja ili prepoznavanja gradiva). U toku učenja potrebno je proći kroz sve tri faze da bi učenje bilo kvalitetno. To znači da nakon usvajanja određenog gradiva mora proći određeno razdoblje u kojemu se "tragovi"

tog gradiva moraju "urezati" u pamćenje, te je nakon tog razdoblja (za koje je najbolje da traje 10 minuta) potrebno ponoviti gradivo. Ako se makar jedna od tih faza preskoči, učenje je nekvalitetnije. Najvažnije je, ipak, dobro obnoviti, tj. utvrditi gradivo, tako da si sami prepričavamo gradivo, ili još bolje, da nas netko preispita (a da to nije profesor na ispitu). Za svaku od te tri faze učenja otkriveno je kako ju što više olakšati, i na taj način, u što kraćem periodu naučiti što kvalitetnije i što više gradiva.

Pokušajte shvatiti i osmislitи gradivo koje učite

Prva i osnovna stvar koja utječe na uspješnost učenja je smislenost gradiva, tj. naše razumijevanje onoga što učimo. U slučaju da se susrećemo s nečim potpuno novim (kao kad učimo ono gradivo koje smo radili na predavanjima koja smo "propustili"), najbolje je prvo pročitati kompletno gradivo, tj. upoznati se s onim o čemu se govori. Kad počnemo učiti, ponovno treba raditi na osmišljavanju gradiva. Što smo aktivniji u toku učenja, to ćemo prije i kvalitetnije usvojiti gradivo. Pri tome se misli na to da gradivo treba prepričavati svojim riječima, svaku nepoznatu riječ potražiti u rječniku, crtati podjele, zapisivati ili potcrtavati flomasterima u boji osnovne pojmove, lijepiti papiriće s nepoznatim rijećima nekog stranog jezika svugdje po stanu i sl. Uglavnom, što smo maštovitiji pri učenju, to bolje učimo. Dobro je napomenuti da i mnemotehnika mnogo pomaže. Npr. kad nikako ne možemo zapamiti formulu $E=mc^2$ zamislimo sliku Einsteina kako miriše cvijeta 2. Budući da naše kratkoročno pamćenje može zadržati i obrađivati samo oko 7 informacija u jednom trenutku, mnemotehnikom si smanjujemo broj informacija kojima opeterećujemo svoje pamćenje (u slučaju s

Dobro je imati neko stalno mjesto za učenje, koje je mirno, da nam ne smeta previše ni mlađi brat ili sestra, ni televizor, ni radio, jer si time smanjujemo mogućnost koncentracije. Dobro je prvo odrediti koliko ćemo učiti (bilo vremenski ili u količini naučenog gradiva) i od tog unaprijed zacrtanog plana ne odustajati dok ga ne ostvarimo.

Einsteinom umjesto 4 elementa formule pamtimo samo jednu sliku). Pri tome je bitno napomenuti da što je slika koju si zamišljamo bizarnija i smješnija, to ćemo ju prije zapamtiti. Naravno, mnemotehnika se ne ograničava samo na slike, nego i na zvukove, mirise...

Zanimljivo je spomenuti da je u nekim istraživanjima otkriveno da se smisao nekog gradiva, tj. njegove osnove nikada ne zaboravlja, čak ni kad nam je gradivo prezentirano samo jednom.

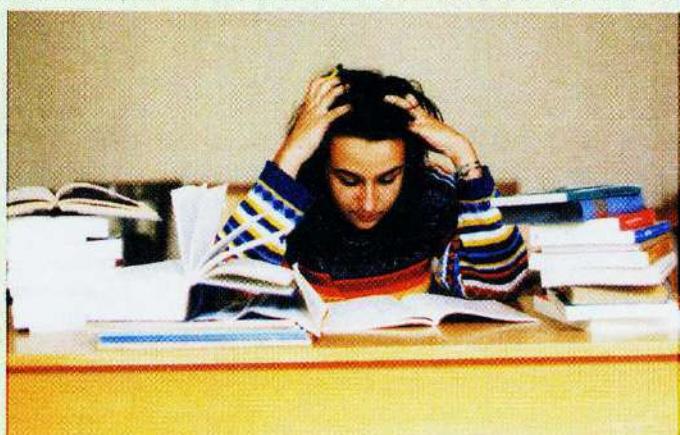
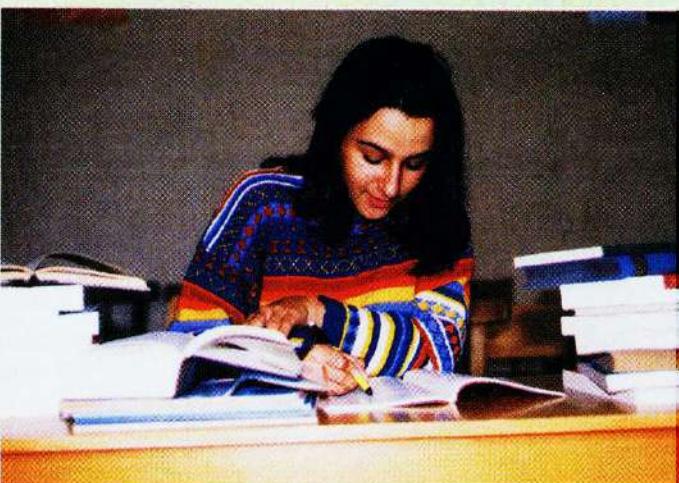
Može li mi pomoći kampanjsko učenje?

Koliko god je praktično, kampanjsko učenje nije preporučljivo, najviše stoga što dolazi do interferencije, odnosno miješanja dijelova gradiva jer nismo dali mozgu dovoljno vremena da obradi usvojene informacije. Zato se preporuča distribuirano učenje s povremenim pauzama (najbolje su pauze od 10 minuta svakih 30-45 minuta), naravno uz to da se svaka veća cjelina gradiva dobro utvrdi, da se u toku daljnog učenja ne bi miješala s novim gradivom.

Ponekad se događa da neko staro gradivo (ako je dobro naučeno) pomogne pri pamćenju novog. Zato kao jedan oblik aktivnog učenja možemo smatrati i povezivanje novog gradiva s već naučenim.

A što kada nešto jednostavno moram naštretati?

Ukoliko učimo neke činjenice koje ne možemo osmisiliti, već ih jednostavno moramo "naštretati", osim što si možemo pomoći mnemotehnikom, dobro je znati za jedan efekt (poznat pod imenom von Restorffov efekt), koji se vrlo često javlja tijekom učenja takvog besmislenog materijala. Naime, u nizu nekih čestica prve i posljednje elemente tog niza prije

Fotografija: Mario Miloš

ćemo zapamtiti nego one elemente u sredini. Zato bi sredinu tog niza trebalo učiniti što uočljivijom, npr. potcrtati činjenicu koja je u sredini, obilježiti je markerom ili istaknuti na neki treći način.

Važna je i motivacija

No sve te praktične upute ne vrijede mnogo ako u nama nema volje ni motivacije za učenje. Zato prije učenja treba poraditi prvenstveno na tome. Dobro je imati neko stalno mjesto za učenje, koje je mirno, da nam ne smeta previše ni mlađi brat ili sestra, ni televizor, ni radio, jer si time smanjujemo mogućnost koncentracije. Dobro je prvo odrediti koliko ćemo učiti (bilo vremenski ili u količini naučenog gradiva) i od tog unaprijed zacrtanog plana ne odustajati dok ga ne ostvarimo. To će možda u početku biti teško, no s vježbom ćete naučiti učiti 2 sata (više-manje) dnevno, te će vam to prijeći u (vrlo) korisnu naviku. Mnoge čovjekove osobine utječu na kvalitetu življjenja. Zanimljivo je da ono što nas zanima, što je u skladu s našim stavovima ili interesima, prije i kvalitetnije naučimo nego ono što se ne slaže s njima. Natjecanje (među pojedincima, grupama ili samim sobom) također dobro utječe na kvalitetu i brzinu učenja. Zbog toga se preporuča učiti s nekim, jer na taj način učenje postaje aktivno, a stvara se i želja da budemo bolji od onoga s kime učimo. I na kraju svega ovoga lijepo je znati da psiholozi preporučuju da se za svako naučeno gradivo nagradujemo - gledanjem omiljene serije, odlaskom u kino, čokoladom ili nečim drugim što nam mnogo znači. Ali neka to ne bude jedini savjet koji ćete usvojiti nakon što ste pročitali ovaj članak.

ŠUMSKI POŽARI

Piše: Zorana Perinčić

U ČEMU JE PROBLEM?

Šumski požari su nam već poznata tema od ovog i prošlih ljeta. Postoje tri tipa: podzemni požari, koji spaljuju sloj šumskog humusa i kod kojih vatra ne zahvaća iznad površine zemlje; površinski požari, koji spaljuju šumsko grmlje; i na kraju požari krošnji, kod kojih se vatra digne do krošnji stabala. Nije neuobičajeno da se dva ili tri tipa požara pojave istodobno. Programi svladavanja vatre su opsežni u mnogim zemljama i uključuju sprečavanje vatre, gašenje vatre te upotrebu vatre u zemlji.

KOJI JE UZROK PROBLEMA?

Većina šumskih požara su rezultat ljudske napačne ili namjernog paleža. Jako je malo požara uzrokovano npr. munjom. Vremenski uvjeti utječu na veću ili manju mogućnost pojave požara. To su: temperatura, vlaga te kiše.

Oni određuju brzinu i količinu sušenja prirode, dakle zapaljivost šume. Vjetrovi ubrzavaju sušenje, ali uz to još i povećavaju žestinu požara ubrzavajući njegovo širenje. Dovodeći u vezu različite klimatske elemente sa zapaljivosti grane ili lista, stupanj opasnosti od požara može

se predvidjeti za bilo koji dan na bilo kojem mjestu.

Iako su se organizacije, uključene u borbu protiv požara, borile protiv svih vrsta požara, prirodno (munjom, suncem...) izazvani požari su uvek bili dio ekosistema. U nekim parkovima i područjima divljine, gdje je cilj održati prirodne uvjete, munjom izazvani požari se ne gase, nego se stavljuju pod strogi nadzor.

KOJA SU MOGUĆA RJEŠENJA?

Jedan od najvažnijih dijelova kontrole šumskih požara je sistem lociranja vatre prije nego što se može početi širiti. Šumske patrole na zemlji do sada su većinom zamjenjene avionskim nadgledanjima u kojima se detektira vatra, ucrtava se u kartu i prenosi njihov razvoj na monitor u centru nadgledanja..

Podzemni požari, kad se jednom utemelje, tako se teško gase. Kad sloj humusa nije jako dubok, ovakav se požar može ugasiti vodom ili pijeskom. Većina se požara kontrolira i gasi kopanjem jama oko izgarajućeg dijela i dopuštanjem vatri da izgori. Površinski požari se zaustavljaju čišćenjem okolnog prostora od niskog raslinja ili kopanjem žljebova, ograničavajući izgarajući prostor. Požari krošnji se takođe teško gase. Dopušta im se da sami izgore do kraja, može ih se ugasiti vodom ili time da se kontrolirano zapali jedan dio šume prema kojem vatra ide. Tako, kad vatra dođe na već izgorenji dio, nema više što paliti pa se ugasiti.

U SVAKOM ZLU NEKO DOBRO

Šumari mogu namjerno započeti požare pod dobro kontrolirajućim uvjetima kako bi uklonili ostatke sječe i poboljšali tlo za mlada stabla i kako bi spriječili nakupljanje zapaljivih tvari. S obzirom na to da mnogo trave i grmlja raste nakon požara, i životinje su privučene na područje s mnogo hrane. Takvi požari su često jako dobri za životinje i biljke tog kraja. Mozaik vegetacija različitih starosti, koji je rezultat čestih požara, povoljan je i raznolikostima biljnog i životinjskog svijeta.

POŽARI U HRVATSKOJ 1998.g

* Od siječnja do sredine kolovoza ove godine na području Šibensko-kninske županije je izbilo 470 požara, od čega samo u prvom dijelu kolovoza 98. U prvih sedam mjeseci izbila su 372 požara, što je dvostruko više nego lani u istom razdoblju. Izgorjelo je 1699 hektara niskog raslinja i makije te 35 hektara borove šume. Od svih požara na području te županije 99% izbilo je na otvorenom i nijedan nije podmetnut.

* U požaru koji je izbio 17. kolovoza kraj Splita sudjelovalo je više od 200 vatrogasaca iz petnaestak DVD-a (Dobrovoljnih vatrogasnih društava), vatrogasne postrojbe MUP-a PU Splitsko-dalmatinske i pripadnici 4. brigade, "Paukova", HV-a te Protupožarni vod iz Divulja. Raspolagali su s 30 vozila, a zračnu potporu pružila su dva helikoptera i kanader. U tom je požaru izgorjelo nešto više od 130 hektara zemljišta obraslog suhom travom, makijom i borovom šumom.

* Nakon Dalmacije sredinom kolovoza počelo je gorjeti i u Istri. Požar je buknuo iznad plominske termoelektrane kraj magistrale Rijeka-Pula. Požar je najprije zahvatilo samo nisko raslinje, a nakon 25 minuta požarište se proširilo prema Kršanu jer je vatra nošena vjetrom prešla cestu. U gašenju ovog požara sudjelovalo je oko 200 gasitelja, a od večernjih sati pridružili su im se i pripadnici 5. Zbornog područja HV-a te Specijalne policije. Na nepristupačnom području gašenju je pomogao i helikopter s Brijuna. U ovom je požaru izgorjelo 200 hektara uglavnom niskog raslinja, makije i borove šume. Nakon požara 1995. g. u Balama, ovo je najveći požar na istarskom području.

* U Hrvatskoj trenutno postoji 1728 DVD-a, od čega u 7 jadranskih županija svega 11% (190 DVD-a).

* U prvih sedam mjeseci ove godine su u Hrvatskoj izbila 2584 požara, od čega 1658 na otvorenom prostoru. U srpnju je bilo 469 požara, a u kolovozu do 18. kolovoza 551.

* Kad se gasio požar na Pelješcu, gorjeli su borovi, a plamen je bio visok 50 metara. Zrakoplovi su vodu izbacivali sa 20 metara,

dakle prolazili su kroz samo središte vatre. Iskre su im ulazile kroz ventilaciju i peckale ih po rukama. Za vrijeme leta su se piloti zalijevali tekućinom jer je temperatura u kabini dosizala 50 stupnjeva Celzijusovih.

* Posadu jednoga protupožarnog zrakoplova čine kapetan, kopilot i letač tehničar.

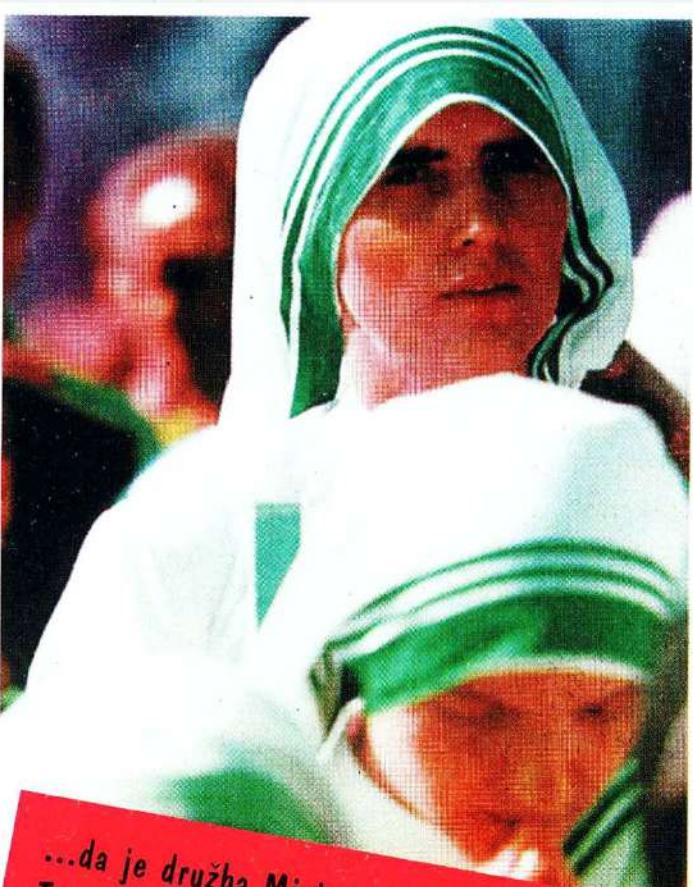
* Požar koji je na Pelješcu izbio 17. kolovoza zahvatilo je površinu od 300 četvornih metara makije i borove šume, a poslijepodne, potpomođut zapadnim vjetrom proširio se prema mjestima Ponikve i Ston. Vatrena linija bila je tada duga približno 5 kilometara. Oko 21 h istog dana vatrena linija se udvostručila na 10 kilometara. Najkritičnije je bilo nešto poslije 21 h oko zaseoka Sparagovići kod Ponikava. Desetak je vatrogasnih vozila pokušavalo braniti kuće kojima je vatra došla sve do praga. Izgorjelo je cijelo jedno naselje. Dvije su osobe smrtno stradale.

* Na Korčuli je još nekoliko dana nakon uspjele kontrole vatre 19. kolovoza bilo oko 700 vatrogasaca s 30 vatrogasnih vozila, koji su nadzirali i sanirali požarište natapajući vodom zadnje linije ugašene vatre i žarišta unutar izgorjele površine, a ostali su koliko je bilo potrebno.

PIROMANIA

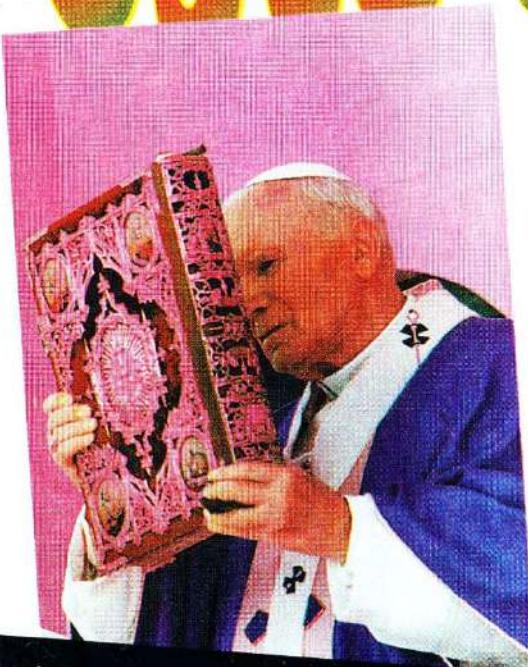
Ovaj se pojam često pojavljuje uz riječi vatra, požar i sl. Piromanija je poremećaj uma kod kojeg dolazi do učestalog namjernog uzrokovanja vatre bez ljutnje ili neke osobne dobiti, već zbog nemogućnosti pojedinca da kontrolira snažnu želju da zapali vatu. Pojedinac osjeća napetost prije paljenja vatre i zadovoljstvo, olakšanje ili pak uživanje nakon samog paljenja. Piromanija se liječi psihoterapijom. Piroman se legalno smatra palikućom.

Pripremila: Zorana Perinčić

Jeste li

...da je dokazano da svakodnevno
čitanje Biblije i odlazak nedjeljom na
misu pomaže u liječenju bolesti srca

...da je prvi put u cijeloj povijesti tek u 20.
stoljeću zabilježeno masovno nevjerstvo

...da je kršćanstvo najraširenija vjera na svijetu i
ima 1.9 milijardi vjernika (dakle jednu trećinu
svjetskog stanovništva), od čega su više od polovica
katolici

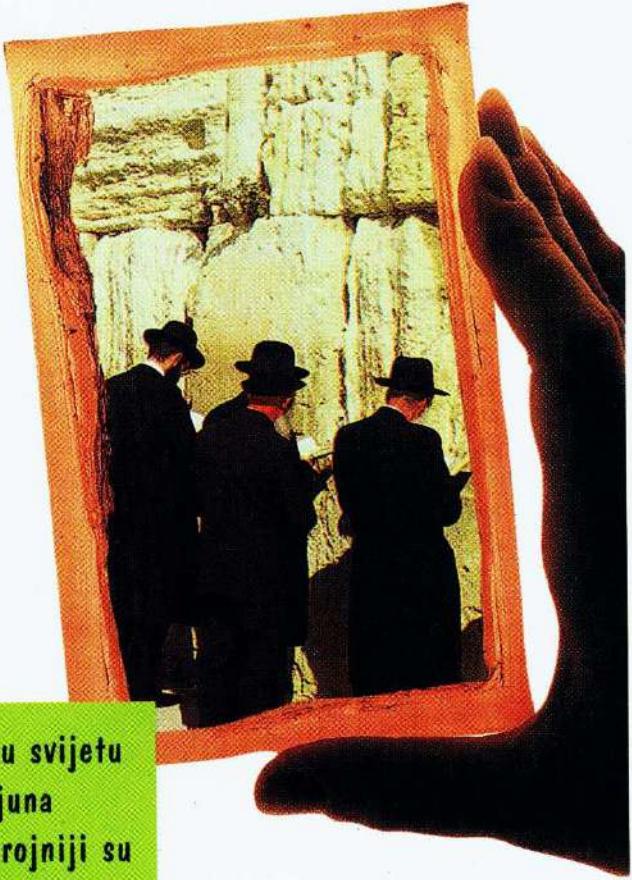
I vi ćete svjedočiti jer ste

Znaši...

...da većina afričkih tradicionalnih religija nosi u sebi ideju vječnosti duša, kao i kršćanstvo

...da pripadnici afričkih tradicionalnih religija po svijetu kao pripadnici većine ostalih vjera i religija, pokušavajući obratiti ostale ljudе na svoju vjeru. Tamo je vjera, odnosno religija posebna za svaku etničku skupinu kontinenata.

...da danas u svijetu ima 13 milijuna židova: najbrojniji su SAD-u (6 milijuna), a zatim u Izraelu (5 milijuna).

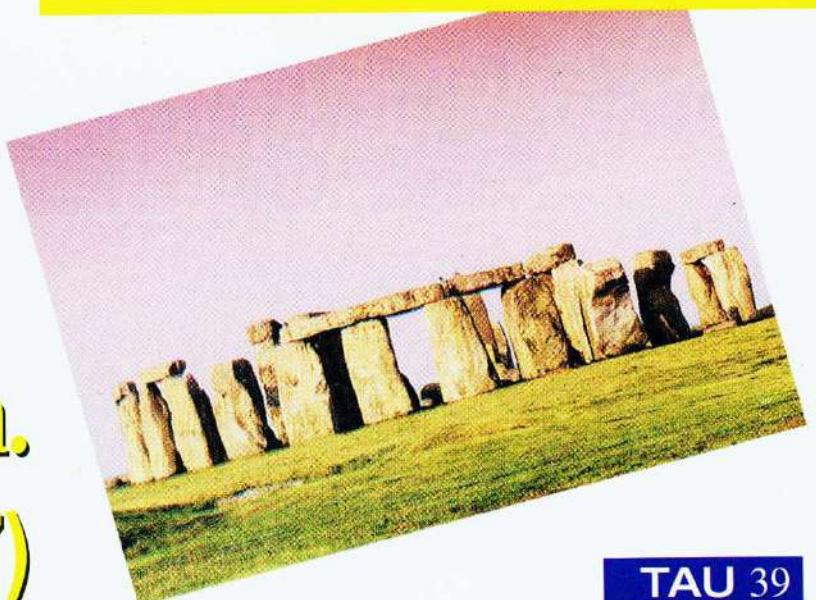

...da danas u svijetu ima do 600.000.000 budista i da je u Indiji budizam gotovo nestao

...da se afrički kršćani krste u moru - očitujući javno svoju vjeru u Krista

...da je Stonehenge uz kalendarsku svrhu služio i kao mjesto za štovanje bogova i božica plodnosti.

...da, bez obzira na malobrojnost katolika u Kini, u Pekingu postoje 4 katedrale, po jedna na svakoj strani svijeta.

od početka sa mnom.
(Iv 15, 27)

Bit ćete mi svjedoci

Fotografija: Mario Miloš